

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.

METODIKA

dopravní výchovy pro mateřské školy

Příloha I

OBSAH:

Týdenní plány a jejich aktivity	3
TÝDEN 1 DOPRAVA A DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY	4
Diskuse na téma doprava	5
Maluji dopravní prostředky	6
Diskuse na téma vlaky	7
Poslouchej, co se ozývá	8
Básnička na téma „dopravní prostředky“	9
Stavba vláčku ve školní herně	10
Autobusem na dopravním hřišti	11
Koláž z dopravní situace	12
Procházka za dopravními prostředky	13
TÝDEN 2 - DOPRAVNÍ ZNAČKY	15
Malujeme značky	16
Poznávání jednoduchých piktogramů	18
Grafické napodobování tvarů	19
Poznávání geometrických tvarů	20
Třídění dopravních značek dle tvaru, barvy, symbolů	21
Stanoviště s dopravními úkoly	22
Rozhovor o tom, co je slušné a co není slušné chování	23
Dopravní skládačky	24
Tvary na ulici, symboly kolem nás	25
TÝDEN 3 - PĚŠKY PO ULICI	26
Kde mám na těle	27
Vlevo, vpravo	28
Jak ťuká semafor	29
Písnička vlevo, vpravo	30
Umím přejít silnici po přechodu	31
Vím, které barvy jsou vidět ve tmě lépe	33
Znám reflexní prvky a umím je použít	35
Pohybová hra na semafor - barvy	36
Umím přejít silnici, kde není přechod pro chodce	37
TÝDEN 4 - POZOR, JEDU!	38
Bezpečně v autě	39
Závody v obratnosti při jízdě na koloběžkách	41
Na koloběžce na dětském dopravním hřišti	43
Malujeme svůj dopravní prostředek	44
S maminkou v městské hromadné dopravě	45
Neruším řidiče při řízení	47
Se školkou v městské hromadné dopravě	48
Nastupuji a vystupuji z auta	50
Jedím s bezpečnostními prvky	52
TÝDEN 5 - DÍTĚ ZÁCHRANÁŘ	53
Znám své světlo	54
Skládačka lidského těla	55
Haló, volám o pomoc!	56
Vím, kdo jsem	58
Učíme se poznat čísla	59
Umím poznat nebezpečí?	60
Moje a tvoje bezpečí	62
Používám bezpečnostní prvky	64
Přecházím silnici	65
Úkoly pro děti ve věku 3 - 4 let	66
Pohybové hry	68
Pracovní listy	70

TÝDENNÍ PLÁNY A JEJICH AKTIVITY

	DÍTĚ A JEHO TĚLO
	DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA
	DÍTĚ A TEN DRUHÝ
	DÍTĚ A SPOLEČNOST
	DÍTĚ A SVĚT

Zkratky:

DV – dopravní výchova

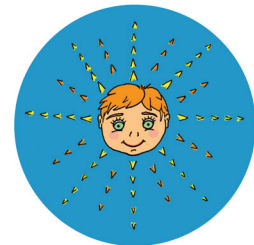
MŠ – mateřská škola

TÝDEN 1 - DOPRAVA A DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY

KK - uč	klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí, poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo		
DVC	DT: rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti jemné motoriky	DS: seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije	DP: rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
VN	Maluji dopravní prostředky	Procházka za dopravními prostředky	Diskuse na téma "Doprava"
OV	zacházet s grafickým a výtvarným materiálem	orientovat se bezpečně ve známém prostředí	pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
OV	zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony	uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat	učit se nová slova a aktivně je používat
KK - pr	dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje, v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku, je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy		
DVC	DD: vytváření prosociálních postojů	DD: seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému	DSP: rozvoj společenského i estetického vkusu
VN	Stavba vláčku ve školní herně	Autobusem na dopravním hřišti	Koláž z dopravní situace
OV	přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem	dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla	přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat
OV	spolupracovat s ostatními	uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému	utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách
KK - čo	ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog		
DVC	DP: rozvoj řečových schopností	DP: rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání	DP: rozvoj mluveného projevu
VN	Básnička na téma "Dopravní prostředky"	Poslouchej, co se ozývá	Diskuse na téma "Vlaky"
OV	správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči	vědomě využívat všechny smysly	vést rozhovor
OV	reprodukovat říkanky	pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno	formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat

Tab 1: Týdenní plán „Doprava a dopravní prostředky“. KK - uč - klíčové kompetence k učení, KK - kom - klíčové kompetence komunikativní, KK - per - klíčové kompetence sociální a personální, DVC - dílčí vzdělávací cíle, VN - vzdělávací nabídka, OV - očekávané výstupy, DT - dítě a jeho tělo, DP - dítě a jeho psychika, DD - dítě a ten druhý, DSP - dítě a společnost, DS - dítě a svět.

DISKUSE NA TÉMA DOPRAVA

CÍL DV

Vnímání pojmu „doprava“ a přemýšlení o jeho souvisejících pojmech. Vytvoření povědomí o tom, že doprava se řídí pravidly, která je v rámci bezpečnosti nutné respektovat.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Tento týden se učíme o dopravě. Doprava je totiž všude kolem nás. Tvoří ji auta, různé další dopravní prostředky, s nimi související silnice a chodníky. Dopravovat se můžeme jak dopravními prostředky, tak i pěšky nebo na kole či koloběžce. My si celý týden budeme o dopravě povídat, s dopravou cvičit a dokonce si malovat a hrát si. Protože v prostředí, kde doprava je, vzniká spousta situací, které mohou být pro nás nebezpečné, budeme se učit, jak se jim vyvarovat a jak tyto situace poznat. Společně si budeme hrát na cestování autobusem a vlakem, půjdeme se také projít ven a budeme venku poznávat, co všechno do dopravy patří. Těšíte se?

PRŮBĚH AKTIVITY

Každé dítě si vylosuje 1 z obrázků Přílohy II. Nejprve si prohlédnou, co je na obrázku znázorněno. Jeden po druhém pak ostatním dětem ukazují, co všechno je na obrázku namalováno a co všechno patří do dopravy.

POMŮCKY

Obrázky z přílohy II.

POZNÁMKA Z PRAXE

Na tuto aktivitu můžeme navázat chvilkou například po svačině. Děti se můžeme zpětně dotazovat na věci, které si zapamatovaly z diskuse. Můžeme se ptát na následující otázky:

- Jaké znáte dopravní prostředky, které jezdí po silnici? (auto, tramvaj, autobus, trolejbus, nákladní vozidlo, kolo, motorka, skútr, ...)
- Znáte nějaké prostředky létající ve vzduchu? (letadlo, vrtulník, vzducholod, balón)
- Jak se nazývá dopravní prostředek, ve kterém často jezdíte, je podobný vlaku, jezdí po kolejích, ale ve městě? Když se rozjíždí, vždy zacinká. (tramvaj)
- Jak se nazývají lidé, chodící pěšky? (chodci)
- Jak se nazývá dopravní prostředek, na kterém když jedete, jednou nohou stále stojíte a druhou se sami odrážíte od chodníku? (koloběžka)
- Čím se musí řídit řidiči a chodci, aby nedošlo k dopravním nehodám? (dopravními pravidly)

MALUJI DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY

CÍL DV

Informace o dopravních prostředcích. Jaké druhy dopravních prostředků existují a čím se liší. Schopnost pozorovat.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Jaké známe dopravní prostředky? Umíme je pojmenovat a popsat jak vypadají? Kterými prostředky nejčastěji jezdíme? Poznáme je na následujících obrázcích? Obrázky z Přílohy II – č. 2, 12, 13, 14, 32, 33, 34. Jezdí všechny dopravní prostředky po silnici? Jaké dopravní prostředky mohou létat ve vzduchu? Znáte některé dopravní prostředky, které mají pouze dvě kola? Jak se nazývají lidé, kteří jezdí na kole nebo koloběžce (cyklisté)?

PRŮBĚH AKTIVITY

Budeme kreslit nejprve tuší. Připravíme nádobky na tuš, ořezané špejle s vatou a bez vaty. Těmito grafickými pomůckami kreslíme různé dopravní prostředky na karton velikosti A4.

Po zaschnutí obrázky vymalujeme vodovými barvami.

POMŮCKY

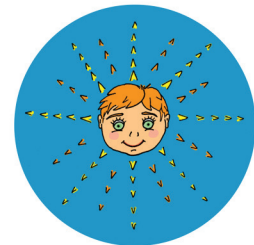
Karton A4, černá tuš, dřívka a špejle s hrotem z vaty a bez vaty, PVC ubrus na stoly, vodové barvy, kulaté štětce.

POZNÁMKA Z PRAXE

Aktivitu je dobré rozložit na více dní a malovat s dětmi v malých skupinkách. Je možné aktivitu rozdělit do 2 bloků – kreslicí a malovací. Nejprve kreslí tuší, druhý den nebo blok vymalují obrázek vodovými barvami.

DISKUSE NA TÉMA VLAKY

CÍL DV

Seznámení se s vlaky a základními pravidly při cestování v nich.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Povídali jsme si o dopravě a o různých dopravních prostředcích. Nyní se vydáme na cestu dopravním prostředkem, který nás bude vézt po kolejích krásnou přírodou. Budeme se dívat z okénka a pozorovat krajinu a až k nám přijde pan průvodčí, předložíme mu platnou jízdenku. Poznali jste, jakým dopravním prostředkem budeme cestovat?

PRŮBĚH AKTIVITY

Nejprve se děti ptáme na jednoduché otázky, kde se vzájemně obohatí o své zkušenosti. Poté dětem ukážeme obrázky z Přílohy II – obr. 1 – 4, které společně okomentujeme.

Otázky před použitím přílohy:

- Cestovali jste někdy vlakem?
- Jezdíte rádi vlakem? A kam?
- Jak vypadá vlak?

Otázky k obrázkům:

- **Obr. 1** – Co je to nástupiště? Jak vypadají koleje vlaku? Slyšíme velký nebo malý rámus, když vlak přijíždí k nástupišti? Proč se musíme držet rodičů za ruku, když přijíždí vlak? Je přijíždějící vlak nebezpečný?
- **Obr. 2** – Jak vlastně vypadá vlak? Jak je velký? Z čeho je vyrobený? Má kola? Jak se otevírají dveře do vlaku? Jak se jmenuje pán, který dává znamení vlaku, že může pokračovat v jízdě? (výpravčí)
- **Obr. 3** – Jak to vypadá uvnitř vlaku? Jak se máme správně a slušně chovat ve vlaku? Existují ve vlaku části, které jsou vyhrazeny pro rodiče s dětmi?
- **Obr. 4** – Jak se chovají děti na tomto obrázku? Které z nich se chová slušně a které neslušně? Jsou obě maminky stejně usměvavé? A proč?

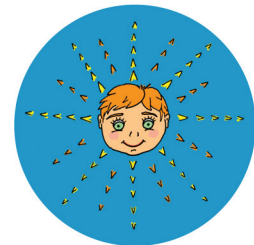
POMŮCKY

Obrázky 1 – 4 z Přílohy II.

POZNÁMKA Z PRAXE

Děti vydrží pozornost při diskusi maximálně 15 minut. Po diskusi je dobré zařadit rušnou aktivitu na téma vlaku. Buď ihned zařadit aktivitu „Stavba vláčku ve školní herně“ nebo vybrat jinou aktivitu z Přílohy II – Pohybové aktivity.

POSLOUCHEJ, CO SE OZÝVÁ

CÍL DV

Seznámení se zvuky ulice. Získání zkušenosti, že vnímat dopravu lze nejen zrakem, ale i sluchem. V rámci své bezpečnosti v dopravě je nutné zapojit co nejvíce smyslů.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

V životě se setkáváme s různými zvuky. Různé předměty různě zní. Když zatleskáme, vydáme jiný zvuk než při dupání – ozkoušíme si. Můžeme ťukat jedním předmětem o druhý a získáme další zvuk. Dokonce i ve třídě plné dětí se ozývají různé zvuky. Každé dítě má jiný hlas, hra s hračkami je doprovázená zvuky. Všechny činnosti, které denně děláme, doprovází zvuk. Stejně tak na ulici. Co můžeme slyšet na ulici? Děti diskutují o tom, co mohou všechno slyšet. Ptáčky, auta, cinkot tramvají, rozjíždějící se trolejbus. Křik dětí přecházející silnici, burácení starého motoru. Je důležité vnímat všechny zvuky kolem nás, protože nás mohou upozornit na blížící se nebezpečí. Mnohdy auto za zatáčkou, které ještě nevidíme, můžeme už slyšet. Můžeme slyšet troubící autobus nebo auto, cinkání dveří u trolejbusu, které se právě zavírají.

PRŮBĚH AKTIVITY

Děti sedí na koberci. Poslouchají zvuky, které učitelka pouští. Střídají se zvuky z ulice. Děti hádají, o jaký zvuk se jedná. Hlásí se, nevykřikují. Pokud nemohou zvuk uhodnout, opakujeme nahrávku. Pokud i přes to děti nemohou uhodnout, o jaký zvuk se jedná, pomůžeme jim nápovědou.

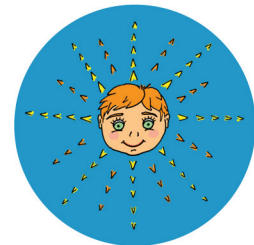
POMŮCKY

Nahrávky stažené z internetu: odjíždějící autobus (trolejbus), startující auto, cinkající tramvaj, hlášení o příjezdě vlaku na nádraží, náraz auta při dopravní nehodě, siréna vozidla záchranného systému, klakson auta či autobusu, tikání přechodu pro chodce rychlé i pomalé, zvukový záznam běžného provozu na silnici, zvuk příjezdě vlaku, zvuky zvířat. Přehrávač zvukových záznamů.

POZNÁMKA Z PRAXE

Pro uvolnění atmosféry zařazujeme mezi zvuky z ulice zvuky zvířat. Oblíbené zvuky jsou: slepice, prasátko, slon, opice.

BÁSNIČKA NA TÉMA „DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY“

CÍL DV

Seznámení s dopravními prostředky.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Povídáme si o dopravních prostředcích. Děti doplňují, jaké dopravní prostředky znají a jaké využívají. Jaké používají nejraději, kam s nimi jezdí nebo kam by si přály cestovat. Naučíme se o některých z nich básničku.

PRŮBĚH AKTIVITY

Dle výběru učíme děti následující básničky. Můžeme je doplnit rytmikou, kdy vytleskáváme jednotlivé slabiky nebo libovolným pohybem.

Vláček

Jede vláček plný hraček,
od kopců i do zatáček.
Pohádkový rychlovlak,
houká, syčí, jako drak.

Autobus

Nebudeme běhat klusem,
pojedeme autobusem.
Rozváží nás po silnici,
do města i na vesnici.

Lodka

Po proudu, do dále,
lodky se vydaly.
Jenom ta nejmenší,
na břehu otálí.
Bojí se parníků,
žraloků, vodníků.
Raději zůstane
na našem rybníku.

Letadlo

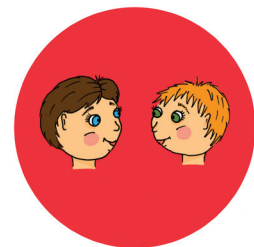
Letadlo, letadlo,
pozor abys nespadlo.
Letíš vzhůru mezi mráčky,
že ty se tam honíš s ptáčky?

POMŮCKY

Připravené básničky.

STAVBA VLÁČKU VE ŠKOLNÍ HERNĚ

CÍL DV

Seznámení dětí s vlakem a cestování v něm. Klade důraz na bezpečnost dětí při nastupování a vystupování z vlaku. Seznámení dětí s pravidly bezpečného cestování a ohleduplnosti ke spolucestujícím.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Hádanka pro děti: „O jaký dopravní prostředek se jedná? Když přijíždí, skřípějí brzdy. Je obvykle dlouhý a je rozdělený na vagóny. Nastupujeme do něho z nástupiště. Než se rozjede, pan výpravčí mu zamává“ (je to vlak). S dětmi si poslechneme nahrávky zvuků a děti musí správně určit, který ze zvuků je vlak. Dětem ukážeme Obr. 2 – vlak. Tážeme se, jak vypadá. Poté ukážeme Obr. 1 – nástupiště. Společně si jej prohlédneme. Tážeme se, zdali se může chodit za žlutou čáru, která je na nástupišti namalovaná (nemůžeme). Na Obr. 3 si prohlédneme interiér vlaku. Paní, která kontroluje jízdenky je průvodčí. Lokomotivu a celý vlak pak řídí pan strojvůdce. Tážeme se dětí na jejich zkušenosti s cestováním ve vlaku. Na Obr. 4 si můžeme porovnat chování dvou dětí.

PRŮBĚH AKTIVITY

Děti necháme nahlédnout do obrázků 1 – 4 Přílohy II a k dispozici jim můžeme dát i knihy s tematikou vlaků. Poté je necháme zorganizovat stavbu vlaku z velkých molitanových nebo dřevěných kostek. Ke stavbě mohou využít i židličky. Až stavbu dokončí, společně si popovídáme, co je kde postaveno. Kde se do vlaku nastupuje, kde sedí cestující. Kde jsou okénka a kde je ulička.

POMŮCKY

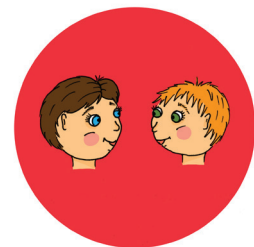
Zvukové nahrávky (stažitelné z internetu) - brždění vlaku, cinkání železničního přejezdu, zvuk automobilu, zvuk zvířete. Velká dřevěná nebo molitanová stavebnice, židličky, knihy, Obr. 1 – 4 z Přílohy II.

POZNÁMKA Z PRAXE

Vláček je postaven za velmi krátkou dobu, proto zbyde čas na hru v něm. Děti si mohou vytvořit jízdenky, určit si role a zahrát si, že jedou na výlet. Vláček můžeme stavět i z dřevěných kolejnic a vlaků, pokud jimi školka disponuje.

AUTOBUSEM NA DOPRAVNÍM HŘIŠTI

CÍL DV

Seznámení dětí s autobusem. Jak vypadá autobus a autobusová zastávka. Seznámení dětí s pravidlem včasného ukázání změny směru jízdy.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Ukážeme si obrázek autobusu – Obr. 14. Jak autobus vypadá? Dokážeme popsat obrázek? Mají děti zkušenosti s cestováním v autobuse? Kdo a kam jezdí autobusem? Jak to vypadá uvnitř autobusu? A jak se jmenuje místo, kde autobus zastavuje?

PRŮBĚH AKTIVITY

Aktivita se odehrává na dopravním hřišti, v případě nepřízně počasí ve třídě. Děti se zapojí do zástupu a chytanou se za sebou v bocích. První z nich je řidič. Vytýčíme zastávky (např. lavičkami). Autobus jezdí k zastávkám, kde vystupují první tři děti za řidičem a přistupují maximálně tři děti čekající na zastávce, chytají se za posledního v zástupu. Při zatáčení autobus ukazuje změnu směru jízdy rukou. Začíná řidič a všechny děti ukazují s ním. Na dopravním hřišti hru hrajeme na silnicích, protože představujeme autobus. Když děti hru dobře pochopí, rozdělíme je na více malých autobusů. Vždy začínáme s tím, že nějaké děti zůstávají na zastávce.

POMŮCKY

Dopravní hřiště, plastové talíře jako volanty.

POZNÁMKA Z PRAXE

Nejprve je nutné hrát hru s dětmi, kde učitelka řídí nastupování a vystupování z autobusu, než děti hru pochopí.

KOLÁŽ Z DOPRAVNÍ SITUACE

CÍL DV

Podpora představivosti dopravních situací. Upevňování představ o dopravních prostředcích. Práce ve skupině – budování ohleduplnosti a empatie v rámci kolektivu.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Vyvoláme diskusi o tom, jak vypadá dopravní situace ve městě. Se kterými dopravními prostředky se můžeme setkat a kde. Kdo jimi cestuje a kam. Kde jich můžeme vidět hodně a proč a kde je doprava naopak slabá. Ptáme se dětí, jakými prostředky cestují nejraději.

PRŮBĚH AKTIVITY

Nejprve s dětmi vystříháme dopravní prostředky, které si samy nakreslily nebo použijeme obrázky z časopisů nebo vytištěné. Na velký formát balicího papíru namalujeme vodovými barvami silnice, kolejnice a všechny ostatní cesty, které budeme pro své dopravní prostředky potřebovat. Poté vlepíme obrázky na připravený podklad. Dokreslíme stromy, domy. Můžeme je dolepit z barevných papírů, obrázků, látky, různých ústřížků.

POMŮCKY

Velký formát balicího papíru, nejlépe větší než A0. Obrázky dopravních prostředků, lepidlo, nůžky, vodové barvy, štětce. Látky, obrázky, barevné papíry a další materiál k lepení koláže dle vlastní fantazie.

POZNÁMKA Z PRAXE

Silnice lze snadněji vylepit pomocí černé izolepy. Nemusíme tak čekat na zaschnutí barev. Dětem se lépe drží rovná linie silnic a rozvrhnou si velký formát na menší pole, kam posléze dolepují zbytek. Děti se u koláže střídají.

PROCHÁZKA ZA DOPRAVNÍMI PROSTŘEDKY

CÍL DV

Vnímat dopravu okolo sebe. Živě se seznámit s dopravními prostředky, značkami, přechodem pro chodce, MHD, zastávkou MHD, semaforem, silnicemi, chodníky, parkovišti atd. Uvědomovat si pravidla pro bezpečný pohyb chodců.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Děti se tážeme, co všechno můžeme venku vidět, když jdeme do školky. Vzpomeneme si na všechny věci, které souvisí s dopravou. Tážeme se dětí, jestli ví, na co všechno musí dávat venku pozor. Jaké nebezpečí z dopravy hrozí. Připomeneme si pravidla bezpečného pohybu na ulici. Než půjdeme ven, vezmeme si na sebe reflexní prvky, například vestičky. Budeme se držet v zástupu, ve dvojicích. Půjdeme tak, aby mezi dvojicemi nevznikaly mezery. Budeme se tedy držet hezky za sebou. Půjdeme po pravém okraji chodníku. Před přecházením silnice se všichni zastavíme. Paní učitelka se rozhlédne a až nám dá pokyn, že všichni můžeme bezpečně přecházet, půjdeme rychle. Nebudeme se na silnici zastavovat. Zastavíme se až na dalším chodníku, kde počkáme na zbytek zástupu. Po celou dobu procházky budeme bystře sledovat paní učitelku, abychom nezmeškali žádný z jejích pokynů.

PRŮBĚH AKTIVITY

V průběhu procházky si všímáme všeho kolem nás. Zastavujeme se na bezpečných místech a ptáme se dětí, co vidí kolem sebe. Jakou barvu má silnice a chodník. Jestli když zadupeme do chodníku, je tvrdý nebo měkký. Jaké barvy svítí na semaforu. Jaké domy jsou kolem nás. Cílem procházky je zastávka městské hromadné dopravy, popřípadě jiná autobusová zastávka či železniční stanice. Prohlédneme si, jak to tady vypadá a popovídáme si o tom. Prohlédneme si, jak vypadá autobus nebo trolejbus a jaké jsou mezi nimi rozdíly. Jak vypadá tramvaj. Můžeme si poslechnout, jak odjíždějící tramvaj zacinká. Během procházky si prohlížíme i ostatní věci kolem nás a učíme se poznávat cestu do školky.

POMŮCKY

Běžné potřeby na vycházku s dětmi – malá lékárnička, terčík pro přecházení přes silnici. Reflexní prvky pro děti.

POZNÁMKA Z PRAXE

Běžně paní učitelky dávají reflexní vesty pouze první a poslední dvojici v zástupu, i když má školka k dispozici dostatek vestiček pro celou třídu. Děti si vestičky dokáží nasadit sami, velcí dokáží pomoci malým. I když vestičky nasazuje paní učitelka, jedná se o velmi krátkou chvíli, kterou je dobré obětovat pro zvýšenou bezpečnost dětí. Děti v reflexních vestách jsou lépe viditelné pro ostatní chodce, pro vozidla při přecházení a díky zviditelnění dětí také vytváří přehledný zástup pro snadnou kontrolu dětí.

TÝDEN 2 - DOPRAVNÍ ZNAČKY

KK - uč	soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů		
DVC	DP: osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní	DP: rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému)	DS: seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
VN	Grafické napodobování tvarů	Poznávání jednoduchých piktogramů	Tvary na ulici, symboly kolem nás
OV	rozlišovat některé obrazné symboly	přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje	chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti
OV	pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno	vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímá si	orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí
KK - per	zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti		
DVC	DP: osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci	DP: vytváření základů pro práci s informacemi	DP: vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
VN	Poznávání geometrických tvarů	Třídění dopravních značek dle tvaru, barvy, symbolů	Stanoviště s dopravními úkoly
OV	poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno	zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité	chápat prostorové pojmy, orientovat se v prostoru i v rovině
OV	záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost	uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla	postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
KK - kom	dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)		
DVC	DT: vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu	DD: seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému	DSP: rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se)
VN	Malujeme značky	Rozhovor o tom, co je slušné a co není slušné chování	Dopravní skládačky
OV	mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy	dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla	vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení
OV	rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí	chápat, že všichni lidé (dětí) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný	chápat, že všichni lidé (dětí) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný

Tab 2: Týdenní plán „Dopravní značky“. KK - uč - klíčové kompetence k učení, KK - pr - klíčové kompetence k řešení problémů, KK - čo - klíčové kompetence činnostní a občanské, DVC - dílčí vzdělávací cíle, VN - vzdělávací nabídka, OV - očekávané výstupy, DT - dítě a jeho tělo, DP - dítě a jeho psychika, DD - dítě a ten druhý, DSP - dítě a společnost, DS - dítě a svět.

MALUJEME ZNAČKY

CÍL DV

Podporujeme povědomí, že existují značky, které pozorovateli poskytují informace. Uvědomění si, že každá značka má svůj význam. Už z tvaru a použitých barev na značce lze vyčíst, že existují dopravní značky zákazové, příkazové, výstražné a informativní. Toto rozdělení není pro děti v předškolním věku příliš důležité, ale vytváříme u nich povědomí o tom, že i samotný tvar značky něco znamená.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Tento týden si povídáme o značkách a o pravidlech, které značky ukazují. Máme ve třídě nějaká pravidla? Jsou to pravidla, která chrání naše zdraví? Co všechno můžeme dodržovat, abychom si naše zdraví udrželi a chránili jej? Mohli bychom pro tato pravidla nakreslit značky? Ty, které uděláme ve tvaru trojúhelníka, budou znamenat výstrahu. Například: Pozor, kluzká podlaha. Ty, které jsou v kruhu nám něco příkazují nebo zakazují. Například: Jezme zdravé ovoce. Nechodme v zimě ven bez šály a čepice. Značky čtvercové nás informují. Jako čtverec můžeme namalovat třeba značku: V naší zahradě pěstujeme bylinky.

PRŮBĚH AKTIVITY

Každé z dětí si promyslí, jakou značku chce namalovat. Paní učitelka s výběrem a formulací „sloganu“ značky pomůže. Do předkreslených kruhů, trojúhelníků a čtverců děti malují informaci. Paní učitelka do značky vepíše, co která značka znamená.

POMŮCKY

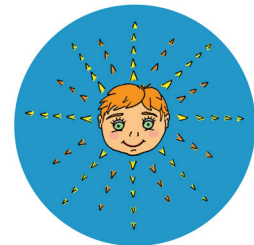
Kartony A3 s předkreslenými tvary kruhu, čtverce, trojúhelníku, vodové či temperové barvy, štětce, nádoby na vodu, PVC ubrusy na zakrytí stolu při malování, tuš a dřívka na kresbu tuší, tavná pistole s lepícími náboji, dřevěné špachtle.

POZNÁMKA Z PRAXE

Můžeme malovat i jinou technikou. Dětem je potřeba řádně vysvětlit úkol a ověřit si, jestli jej chápou. Jedná se o náročné zadání. Předškoláci jej dobře zvládnou. Hotové značky je dobré prezentovat na nástěnce.

POZNÁVÁNÍ JEDNODUCHÝCH PIKTOGRAMŮ

CÍL DV

Vytváření povědomí, že existují značky, na nichž jsou piktogramy. Piktogramy mohou mít i jiný význam než dopravní. Podpora vnímání informací, které nám tyto symboly dávají.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Dopravní značka je kovový předmět, který je umístěn vedle silnice. Skládá se z tyče, na které je ve tvaru obdélníka, trojúhelníka nebo kruhu umístěna informace pro řidiče, kterou se musí řídit, jako pravidlem. Značky mají různé barvy a jsou na nich různé čáry, znaky a obrázky, kterým říkáme piktogramy. Podle těchto obrázků, piktogramů můžeme snadno rozlišit, co nám která značka říká. Kromě značek dopravních můžeme vidět kolem nás i jiné značky, které něco označují. Například každé dítě ve školce, má svoji značku, která označuje jeho věci.

PRŮBĚH AKTIVITY

Vystříháme značky z Obr. 48 – 50 z Přílohy II. Prohlédneme si je. Nejprve děti z obrázků vyberou značky dopravní. Poté si prohlídí obě skupiny značek a snaží se komentovat, co která značka znamená, dle piktogramu. Děti mohou pracovat ve skupinách nebo ve dvojicích. Přemýšlí, kde by značka mohla být umístěna (na silnici, na chodníku, v obchodě, ve vlaku, v domě, ve školce či před školkou). Povídáme si, co by se mohlo stát, kdybychom nedbali pokynů značky.

V dalším kroku aktivity můžeme značky rozdělit do červené zóny, kam dáme značky zákazové a příkazové a modré zóny, kam se pokusíme dát značky s informativním charakterem (ty, které nám nezakazují něco dělat, ale ty, které nás na něco upozorňují nebo nás informují). Zónu na koberci vymežíme červeným a modrým papírem. Děti pracují ve skupině.

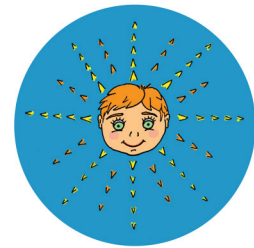
Hru můžeme dále upravovat. Značky se dají třídit dle barev, tvaru.

POMŮCKY

Vystříhaná příloha se značkami a piktogramy (Obr. 48 – 50), nejlépe více kopií, aby bylo možné pracovat ve skupinách. Červený a modrý papír na vyznačení zóny charakteru značek.

GRAFICKÉ NAPODOBOVÁNÍ TVARŮ

CÍL DV

Vnímání značek – jejich tvarů a barev.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Ve světě kolem nás se vyskytují věci, předměty, které mají různé tvary. Sluníčko je kulaté, stůl má hrany. Střecha domu má tvar trojúhelníku. Všechny věci kolem nás mají nějaký tvar. Podívejme se kolem sebe a určíme si, které věci jsou si svým tvarem podobné a jak můžeme popsat jejich tvar. Dokážeme tyto tvary namalovat?

PRŮBĚH AKTIVITY

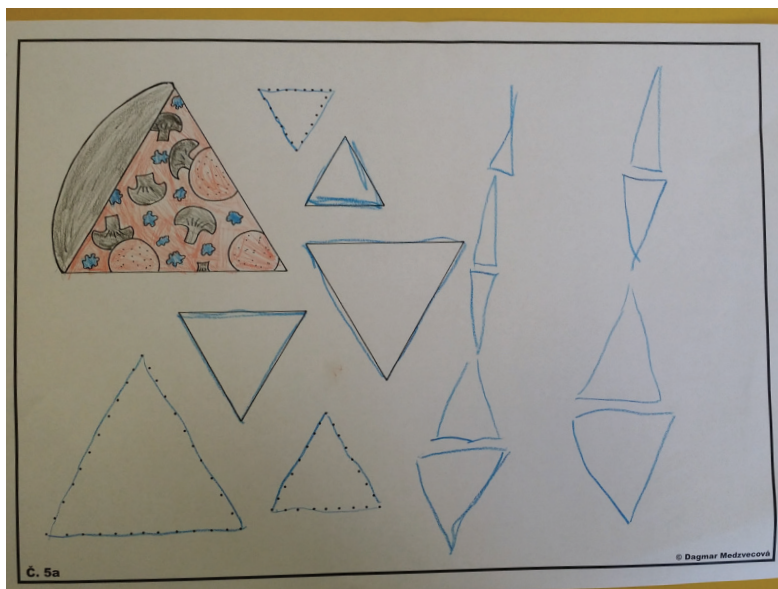
Děti pracují s pracovními listy Přílohy II, č. 5. Uvědomují si tvary, obkreslují je, dokreslují. Spojují body a vytváří obrazce dle předlohy. Poté obrázky vymalují.

POMŮCKY

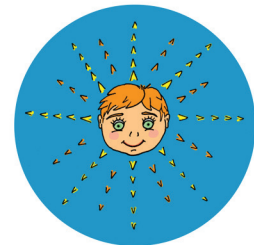
Pracovní listy č. 5, Příloha II.

POZNÁMKA Z PRAXE

Nutné zajistit dostatek prostoru okolo sebe. Formát A3 vyžaduje velký prostor, v případě, že se jedná o malé děti, které špatně dosáhnou na konec papíru, mohou linie obtahovat ve stoje.

POZNÁVÁNÍ GEOMETRICKÝCH TVARŮ

CÍL DV

Vnímání značek – jejich tvarů a barev.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Všechny věci, které nás obklopují, mají svůj tvar. Jsou věci, které nám mohou připomínat geometrické tvary. Znáte nějaké geometrické tvary? Co třeba kruh, čtverec nebo trojúhelník? Víme, jak tyto tvary vypadají? Která věc může mít tvar kruhu nebo koule? Děti vyjmenují některé předměty připomínající kruh. Rozhovor nad tvary vedeme i v rámci tvarů čtverce a trojúhelníku. Ve třídě si ukazujeme předměty, které se podobají geometrickým tvarům.

PRŮBĚH AKTIVITY

Nejprve poznáváme věci ve třídě a říkáme, jaké mají tvary. Ukazujeme si předměty, které jde snadno popsat, protože mají ostré hrany nebo jsou jasně členěné dle geometrických tvarů. Například stůl, míč, židle, hrneček, koberec, papírový kapesník, okno, skříň, kostky lega, pravítko, molitanové kostky, kola od autíček, peřinky, sešit. Dále si ukazujeme předměty, jejichž tvar nelze jednoznačně přiřadit ke geometrickým tvarům. Například panenka, květina, hračky, puzzle, lžička, vidlička, váza.

POMŮCKY

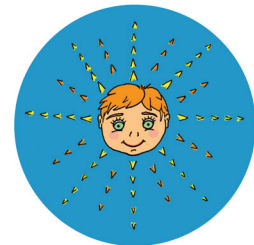
Bez pomůcek.

POZNÁMKA Z PRAXE

Tuto hru můžeme dále rozvíjet předložením barevných vystříhaných tvarů z papíru. Děti je mohou třídit dle barev a tvaru. Mohou pracovat samostatně nebo ve skupinkách.

TŘÍDĚNÍ DOPRAVNÍCH ZNAČEK DLE TVARU, BARVY, SYMBOLŮ

CÍL DV

Vnímání značek – jejich tvarů a barev.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Dopravní značky, které pomáhají všem řidičům v bezpečné jízdě, mají své tvary a barvy. Jejich tvar a barva, popřípadě piktogram (obrázek), který je na nich znázorněn, má svůj význam – sdělují řidiči důležité upozornění, zakazují či příkazují. Značky mají své geometrické tvary. Mohou vypadat jako kruh, čtverec, trojúhelník nebo obdélník. Umíte poznat tvary těchto značek?

PRŮBĚH AKTIVITY

Dětem předložíme dopravní značky ve formě pexesa nebo vystříhaných značek z Přílohy II, Obr. 48 - 50. Děti si vytvoří skupinky po 3-4 dětech. Na připravený symbol kruhu, čtverce, obdélníku a trojúhelníku budou rovnat karty, které zobrazují značky s tímto tvarem. Hru můžeme obměnit i na třídění podle barev.

POMŮCKY

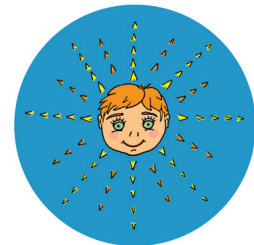
Značky z pexesa nebo Přílohy II (Obr. 48 – 50). Papír A4 se zakresleným symbolem tvaru – kruhu, čtverce, trojúhelníku, obdélníku.

POZNÁMKA Z PRAXE

Jedno z kritérií třídění může být i rychlost dítěte. Místa, kam děti značky třídí, mohou být vzdálená. Z této činnosti tedy můžeme udělat pohybovou hru.

STANOVIŠTĚ S DOPRAVNÍMI ÚKOLY

CÍL DV

Vnímání značek – jejich tvarů a barev. Vědomí, že značka určuje pravidlo. Formování prostorové orientace, pravolevá orientace (důležitá pro bezpečnost v silničním provozu). Příprava na chůzi po chodníku vpravo.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Umíme poznat, kde je nahoře a dole nebo vpravo a vlevo? Kterou rukou držíme tužku při kreslení? Ve které ruce držíme lžičku, vidličku, nůž? Po které straně chodníku jdeme (po pravé)? Po které straně silnice jezdí auta (po pravé)? Některé činnosti děláme pouze na jedné či druhé straně a proto je dobré vědět, která ruka je levá a která pravá. Stejně tak je důležité poznat, kde je nahoře a dole nebo mezi. To, jestli to umíme, zjistíme v následující hře.

PRŮBĚH AKTIVITY

Aktivita se odehrává na školní zahradě nebo v přírodě, na travnaté ploše. Podle počtu dozoru, který může být na jednotlivých stanovištích, rozdělíme děti do menších skupinek nebo dokonce po jednotlivcích. Pokud hru hrajeme na školní zahradě, můžeme pro hru vyčlenit jednotlivá stanoviště a zároveň vyčlenit hrací plochu pro děti, které se zatím hry neúčastní nebo už hru dohrály.

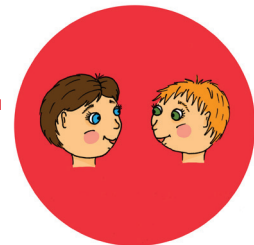
ÚKOLY NA STANOVIŠTÍCH

1. Natažený provaz na zemi – jdi podél provazu, po jeho pravé straně
2. Vezmi do levé ruky malý míček a prokličuj mezi vytyčenými kuželkami
3. Navlékni si na pravou ruku 3 gumičky, přeskákej od startu do cíle po pravé noze a do plastové misky sundej navlečené gumičky z ruky
4. Na židličce stojí červené, modré a zelené autíčko. Polož fialové autíčko mezi červené a modré. Vezmi zelené autíčko a polož ho pod židličku. Které autíčko je výše? Zelené nebo fialové? Vezmi červené autíčko a dej ho vedle zeleného. Vezmi zelené autíčko a polož ho nad červené autíčko. Které z autíček je níž? Červené nebo zelené?
5. Roztříd' dopravní značky na značky tvaru kruhu, čtverce a trojúhelníku (9 značek – 3 x 3 ks)
6. Prohlédni si na startu 3 piktogramy. Proběhni slalom mezi značkami a v cíli vyber z hromádky piktogramů tři, které jsi viděl na začátku. Předškoláci mohou piktogramy seřadit, jak byly na startu poskládány za sebou.
7. Na připravenou prádelní šňůru připevni pravou rukou 2 dřevěné kolíčky na prádlo, levou rukou 2 plastové kolíčky na prádlo.

POMŮCKY

Provaz, kuželky, malý míček, gumičky, plastová miska, židlička, červené, modré, zelené, fialové autíčko, 9 dopravních značek – 3 kruhové, 3 trojúhelníkové, 3 čtvercové, 10 + 3 piktogramy, značky připevněné na kolících pro vyznačení trati na slalom, kolíčky na prádlo – dřevěné a umělohmotné.

ROZHOVOR O TOM, CO JE SLUŠNÉ A CO NENÍ SLUŠNÉ CHOVÁNÍ

CÍL DV

Vnímání důležitosti slušného chování a respektování pravidel společného soužití ve společnosti. Budování empatického chování vůči druhé osobě a v rámci skupiny. Respektování pravidel, vnímání rozdílů mezi bezpečnými a nebezpečnými situacemi.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Tážeme se dětí, proč je důležité, abychom k sobě byli slušní a ohleduplní. Necháme je diskutovat. Vyjmenujeme situace v každodenním životě, kdy projevujeme ke druhému člověku slušné chování a vstřícnost. Ráno si řekneme dobré ráno. Během dne, když někoho potkáme, pozdravíme se s ním. Jak se zdravíme s kamarádem a jak s dospělým člověkem? Pokud něco od někoho potřebujeme, zdvořile ho požádáme a na oplátku hezky poděkujeme. Když chceme vejít do dveří, nejprve dáme přednost těm, kteří z místnosti vycházejí, poté teprve vstupujeme. Pokud jde někdo s námi, dáme mu přednost nebo mu alespoň podržíme dveře. Dětem poté ukážeme dopravní značku se symbolem vozíku pro tělesně postižené osoby. Zeptáme se jich, co tato značka znamená. Rozvineme diskusi o ohleduplnosti k druhému člověku v rámci handicapu. Proč lidé využívající vozík pro handicapované mají právo na vyhrazené místo parkování před obchodem či domem kde žijí? Proč se máme chovat ohleduplně a neparkovat na těchto místech svá auta, když nemáme žádné zdravotní omezení? Vyvolat diskusi o tom, kde všude můžeme symboly člověka na vozíku pro tělesně postižené vidět.

PRŮBĚH AKTIVITY

V diskusním kruhu diskutujeme na téma slušné a empatické chování – viz motivace. Diskutujeme maximálně 10 minut, dokud děti téma baví a zapojují se aktivně bez ztráty pozornosti. K podpoře rozhovoru můžeme využít obrázků z Přílohy II (Obr. 4, 6, 7, 8, 9) a další vlastní obrázky znázorňující slušné a neslušné chování lidí mezi sebou. Po ukončení rozhovoru si některé situace zahrajeme. Vybereme dvojice dětí, které nám předvedou některé z každodenních situací. Předvedeme si, jak se dva známí lidé potkají na ulici a pozdraví se. Další dvojice předvede maminku s dítětem, které mamince podrží dveře, když vchází do dveří. Další dvě dvojice nám předvedou, jak se zachovají, když jedna dvojice stojí za dveřmi, do kterých chce vejít druhá dvojice. Poslední dvojice nám předvede, jak jeden kamarád druhého žádá o půjčení hračky. Kamarád hračku kamarádovi půjčí a ten mu za ni pěkně poděkuje.

POMŮCKY

Obrázky z Přílohy II - 4, 6, 7, 8, 9 a další vlastní obrázky na téma „slušné chování ve vztahu k druhé osobě“.

DOPRAVNÍ SKLÁDAČKY

CÍL DV

Práce ve skupině – budování mezilidských vztahů. Odkaz na dopravní značení, dopravní situace. Zamyšlení se nad dopravou a chováním lidí ve společnosti v rámci dopravy.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Celý týden si vyprávíme o dopravních značkách a o slušném chování. Tyto dvě věci spolu úzce souvisí. Slušní řidiči vždy uposlechnou, co jim která značka říká. Pojdme si společně poskládat obrázky s motivy dopravy (Obr. 48 – 57, Příloha II). Budeme tyto obrázky skládat ve dvojicích, které se budou po krátkém čase střídat. Při skládání obrázků se k sobě budeme chovat slušně.

PRŮBĚH AKTIVITY

Na stoly rozdáme skládačky (Obr. 48 – 57, Příloha II). Děti ve dvojici je skládají. Po chvíli, když už mají děti obrázky složené, zabubnujeme na bubínek a děti si musí vyměnit místa a najít si jiného kamaráda, se kterým budou skládat další skládačku. Činnost opakujeme 3x. Nakonec si vzájemně prohlédneme všechny obrázky a reflektujeme si, jak se děti mezi sebou chovaly. Děti pochválíme, že se při skládání nehádaly a že dokázaly přijmout rady druhého nebo druhému poradit.

POMŮCKY

Obr. 48 – 57 z Přílohy II, nakopírujeme je do každé dvojice. Pokud jsou ve třídě malé děti, obrázky rozstříháme na méně dílů. Předškolákům obrázky rozdělíme na 15 dílů, dle naznačených linií.

POZNÁMKA Z PRAXE

Skládačky můžeme využít coby pětiminutovku k vyplnění časového prostoru, nebo ponechat dětem k volné hře.

TVARY NA ULICI, SYMBOLY KOLEM NÁS

CÍL DV

Vnímání značek a symbolů kolem nás. Povědomí o tom, že značky přinášejí pozorovateli informaci a je důležité tuto informaci zpracovat, v případě příkazu a zákazu dodržet a respektovat.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Znáte prostředí, ve kterém žijete? Znáte adresu svého domova? Poznáte cestu z domova do školky? Co je v okolí naší školky? Společně s dětmi si popíšeme, co se kde v blízkosti školky nachází, jak to tady vypadá. Jak vypadá školní zahrada, co je před vchodem do školky, kolem čeho chodíme, když jdeme na vycházku. Vzpomeneme si, jaké barvy mají jednotlivé věci v okolí. Vydáme se na procházku, abychom sledovali to, co jsme si popsali.

PRŮBĚH AKTIVITY

S dětmi jdeme na procházku do okolí naší školky. Všímáme si všeho kolem sebe. Snažíme se určovat barvy a tvary věcí okolo nás. Zaměřujeme se i na detail. Všímáme si nápisů, značek a piktogramů, kolem kterých chodíme. Hádáme, jaký mají význam a vysvětlujeme si je.

POMŮCKY

Reflexní vesty pro pohyb dětí na ulici, pokud jimi školka disponuje.

TÝDEN 3 - PĚŠKY PO ULICI

KK - uč	uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení		
DVC	DT: uvědomění si vlastního těla	DT: rozvoj fyzické i psychické zdatnosti	DT: rozvoj a užívání všech smyslů
VN	Kde mám na těle?	Vlevo, vpravo	Jak ůuká semafor
OV	pojmenovat části těla	zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci	vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
OV	koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla	koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla	sluchově rozlišovat zvuky a tóny
KK - pr	řeší problémy, na které stačí, známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého		
DVC	DP: rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání	DS: osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy	DSP: porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
VN	Umím přejít silnici po přechodu	Umím přejít silnici, kde není přechod pro chodce	Pohybová hra na semafor - barvy
OV	vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si	zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti	uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi
OV	řešit problémy, úkoly a situace	uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit	utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách
KK - per	uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky		
DVC	DD: vytváření prosociálních postojů	DP: získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci	DT: osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
VN	Znám reflexní prvky a umím je použít	Vím, které barvy jsou vidět ve tmě lépe	Písnička vpravo vlevo
OV	mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc	uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je	vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
OV	spolupracovat s ostatními	rozhodovat o svých činnostech	zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci

Tab 3: Týdenní plán „Pěšky po ulici“. KK - uč - klíčové kompetence k učení, KK - pr - klíčové kompetence k řešení problémů, KK - per - klíčové kompetence sociální a personální, DVC - dílčí vzdělávací cíle, VN - vzdělávací nabídka, OV - očekávané výstupy, DT - dítě a jeho tělo, DP - dítě a jeho psychika, DD - dítě a ten druhý, DSP - dítě a společnost, DS - dítě a svět.

KDE MÁM NA TĚLE?

CÍL DV

Uvědomění si svého těla a jeho částí. Je přípravou pro správné umístění bezpečnostních prvků, jako jsou helma, chrániče či reflexní prvky pro zvýšení viditelnosti.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Známe svoje tělo? Kde jsou ramena, kolena nebo paty? Je dobré vědět, co kde máme. Uvědomovat si, co nám k čemu slouží. K čemu máme ruce a k čemu slouží nohy. Když pojedeme na kole, maminka nám řekne, abychom si nasadili helmu na kolo nebo třeba rukavice nebo bezpečnostní reflexní pásku nad koleno. Je dobré vědět, kde se tyto části těla nachází, abychom si mohli bezpečnostní prvky dobře nasadit. Víme, kde se jednotlivé části těla nachází? Tak si to procvičíme.

PRŮBĚH AKTIVITY

Pouštíme hudbu a děti běhají v rytmu po hrací ploše. V okamžiku, kdy hudbu zastavíme, řekneme část lidského těla. Děti se na zastavení hudby také zastaví a ukáží na svém těle požadovanou část. Po splnění úkolu pouštíme hudbu a hra se opakuje.

Když už jsou děti unavené a chceme aktivitu zklidnit, vypneme hudbu a pokračujeme bez běhání a hudby. Říkáme rychle za sebou části těla a děti je ukazují na sobě. Tempo zrychlujeme. Pro zvýšení obtížnosti hry ukazujeme části těla na sobě, ale chybně, abychom děti mátlí. Děti se nesmí nechat splést. Tato činnost se může provádět i vsedě na koberci.

POMŮCKY

Hudba, přehrávač hudby.

VLEVO, VPRAVO

CÍL DV

Znalost pravé a levé strany je důležitou součástí bezpečného pohybu po ulici. Příprava na pohyb chodce po chodníku vpravo. Pravolevá orientace je důležitá pro správný postup při rozhlížení před přecházením silnice.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Známe, která ruka je pravá a která je levá? Abychom mohli správně jít po chodníku vpravo, musíme vědět, kde se pravá strana nachází. Když chceme správně a bezpečně přejít přes silnici, musíme se správně rozhlédnout. Nejprve se rozhlížíme vlevo, vpravo a posléze zase vlevo. Abychom se vyvarovali nehody, musíme správně poznávat strany. Zvládneme to?

PRŮBĚH AKTIVITY

Pouštíme hudbu a děti běhají v rytmu po hrací ploše. V okamžiku, kdy hudbu zastavíme, řekneme úkol a děti ho provedou. Po úspěšném splnění úkolu hra pokračuje a vše se opakuje. Úkoly: zvedni pravou ruku, stůj na levé noze, levou rukou se dotkni koberce, pravou ruku podej svému kamarádovi, palec na levé ruce přitiskni na čelo, patu od pravé nohy přitiskni na zadek, pravou ruku polož na své koleno, levou ruku polož na hlavu svého kamaráda, levou nohu zvedni do výšky.

POMŮCKY

Hudba, přehrávač hudby.

JAK ŤUKÁ SEMAFOR

CÍL DV

Seznámení dětí se světelným signalizačním zařízením - semaforem. Nejen s jeho barevnými, ale i s jeho akustickými signály.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Ukážeme dětem obrázek semaforu. Tážeme se, zdali děti poznají, o co se jedná. Jakou má barvu? A kde ho můžeme vidět? Je rozdíl mezi semaforem pro chodce a auta? Semafor pro chodce má jen dvě barvy a kromě barev se na něm zobrazuje i symbol panáčka. Červená barva signalizuje „stůj“, zelená barva pak signalizuje „volno“, neboli můžeš jít. Kromě barviček také semafor vydává zvuky. Zeptáme se dětí, zdali ví proč. Pro slepce jsou tyto signály velmi důležité. Pokud semafor vydává zvuky pomalé, na semaforu svítí červený signál. Pokud se ťukání změní na rychlé, svítí zelená a lidé mohou přecházet.

PRŮBĚH AKTIVITY

Ťukáme na dřívka – rychle a pomalu. Když ťukáme rychle, děti se volně pohybují a jdou rychle (neběhají) – jako přes přechod chodíme rychle, neběháme. Když začneme ťukat pomalu, děti se zastaví. Děti dávají pozor na změnu rychlosti úderů.

POMŮCKY

Dřívka.

POZNÁMKA Z PRAXE

Hru můžeme obměnit i tím, že děti budou místo chození lézt jako raci, používat chůzi „kačen“ atd, reagují opět na změnu signálu.

PÍSNÍČKA VLEVO, VPRAVO

CÍL DV

Znalost pravé a levé strany je důležitou součástí bezpečného pohybu po ulici. Příprava na pohyb chodce po chodníku vpravo. Důležitá je pravolevá orientace v prostoru i v rámci správného rozhlížení se při přecházení přes silnici.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Umíme ukázat, kde je vpravo a vlevo? Která ruka je pravá a která je levá? Naučíme se písničku o panduláčkovi, který tyto strany umí dobře ukazovat. A ještě si při tom zatančíme. Víme, proč je důležité vědět, kde je vpravo a kde je vlevo? Kdy a kde to potřebujeme v životě znát?

PRŮBĚH AKTIVITY

Naučíme děti píseň s doprovodným tancem.

Na hop hop hop skáče, poté ukazujeme příslušné strany a ruce v bok. Na první sloku rytmicky pokrčujeme kolena do polodřepu, na druhou sloku následujeme text. Ruce nad hlavu, bradu nahoru a zároveň ruce dolů, výskok do výšky, tři skoky a ukazování stran, ruce vbok. Třetí sloka – dupání nohou, tlesknutí dlaněmi, klepnutí na kolena. Tři skoky a ukazování stran, ruce vbok.

Text:

Hop, hop, hop, vpravo, vlevo, v bok. Poskakujte všichni s námi, panduláčku mezi námi, hop, hop, hop, vpravo, vlevo, bok.

Hop, hop, hop, vpravo, vlevo, v bok. Vystrč ruce, zdvihni hlavu, vyskoč s námi panduláku, hop, hop, hop, vpravo, vlevo, v bok.

Hop, hop, hop, vpravo, vlevo, v bok. Nohou dupni, dlaní tleskni, na kolena rychle klepni, hop, hop, hop, vpravo, vlevo, v bok.

Panduláček

Pochodem

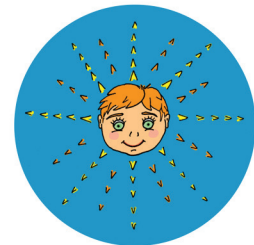
D A⁷ D A⁷ D A⁷ D

Hop, hop, hop, vpra-vo, vle-vo vbok, pos-ka-kuj-te všich-ni s ná-mi, pan-ď-u-láč-ku

A⁷ D A⁷ D A⁷ D

me-zi ná-mi, hop, hop, hop, vpra-vo, vle-vo vbok.

UMÍM PŘEJÍT SILNICI PO PŘECHODU

CÍL DV

Seznámení dětí s pravidly přecházení místní komunikace přes přechod pro chodce.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

I když chodíme v doprovodu rodičů nebo s dospělými lidmi, musíme se učit přecházet silnici tak, abychom ji v budoucnu zvládli přejít sami. Přestože jdeme s maminkou, musíme se dobře rozhlédnout. Jdeme-li v doprovodu, je dobré se držet s dospělým za ruku a v žádném případě nevbíhat na silnici. Silnici přecházíme vždy s pečlivým rozhlédnutím. Když ji přecházíme, neustále sledujeme levou i pravou stranu. Nikdy nesmíme přebíhat bez rozhlédnutí.

PRŮBĚH AKTIVITY

Tuto aktivitu ideálně trénujeme několik dní. Nejprve ji nacvičujeme ve třídě, kdy si přechod pro chodce vyznačíme na koberci (například švihadly – stačí hranice, nemusí se vyznačovat zebrování). Posléze přejdeme k nácvičku venku na školní zahradě či na dopravním hřišti. Děti shromáždíme do zástupu před přechodem. Povíme si, že pokud máme možnost přecházet po přechodu, budeme ho vždy využívat. Je důležité vědět, že chodec nemá na přechodu pro chodce před auty absolutní přednost. Proto se vždy musíme dobře rozhlédnout a teprve až jsme si jisti, že nám nehrozí nebezpečí, můžeme vstoupit do silnice. Nejprve se rozhlížíme vlevo, poté vpravo. Pokud se k nám ani z jedné ze stran neblíží vozidlo, podíváme se znovu vlevo a můžeme přecházet. V půlce vozovky se znovu rozhlédnutím ujišťujeme, že můžeme bezpečně přecházení dokončit. Na komunikaci se bezdůvodně nezastavujeme. Při přecházení nikdy neběháme. Ztráceli bychom tak pozornost nad tím, zdali se k nám nepřibližuje vozidlo. Děti po dvojici zkusí přecházet přechod. Rozhlédnou se vlevo, vpravo, vlevo a rychle přecházejí přechod. Po splnění úkolu čekají na chodníku na další dvojice a sledují, jak jejich kamarádi zvládají úkol.

POMŮCKY

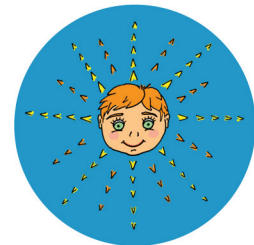
Dopravní hřiště nebo pomůcky na vyznačení komunikace a přechodu pro chodce – provaz, kolíky, křídly.

POZNÁMKA Z PRAXE

Levou ruku můžeme dětem označit reflexní páskou. Za označenou rukou se budou rozhlížet jako první.

VÍM, KTERÉ BARVY JSOU VIDĚT VE TMĚ LÉPE

CÍL DV

Seznámení dětí s pojmem snížená viditelnost a s možnostmi, jak chránit své zdraví v těchto situacích. Uvědomit si, že barva oblečení a použití reflexních prvků nám může zachránit život.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Co znamená pojem „snížená viditelnost“? Je to stav, kdy je venku špatně vidět. Například je mlha. Snížená viditelnost nastává i v okamžiku, kdy zajde slunce a je tma, tedy je večer nebo naopak brzy ráno, kdy sluníčko ještě nevyšlo. Sníženou viditelnost může způsobit i déšť. Tyto situace jsou pro chodce velmi nebezpečné. Pokud jde chodec po chodníku a musí přecházet silnici, musí být ještě opatrnější, než obvykle. Světlé oblečení je za snížené viditelnosti vidět lépe než tmavé. Pro zvýšení své viditelnosti můžeme použít reflexní, neboli svítivé prvky. Víte, jaké to jsou? Patří mezi ně reflexní pásky, reflexní vesty, reflexní samolepky a nášivky na oblečení. V ruce můžeme nést i baterku.

PRŮBĚH AKTIVITY

V první části hry se děti rozdělí dle barev triček na děti s tričky bílými, barevnými a černými. Necháme je, aby se vyjádřily, která trička budou za snížené viditelnosti lépe viditelná. Následuje výtvarná činnost. Na karton A3 narýsujeme pruhy, které vymalujeme voskovkami - bílou, žlutou, červenou, modrou a černou. Poté celý obraz přetřeme tuší. Po zaschnutí tuše otočíme papír na šířku a doprostřed papíru vyryjeme ostrou špejlí v tuši široký pruh odhalující všechny použité barvy. Vidíme, které barvy nám nejlépe kontrastují s černou barvou, tedy s tmou. Na obrázku si ukážeme, které oblečení bude na nás ve tmě lépe vidět. Ověříme si, je-li pro nás bezpečnější oblékat se do světlých barev nebo do tmavých. Na závěr aktivity můžeme dětem ukázat reflexní prvky. Povídat si s nimi, jakou mají barvu. V temné místnosti nebo koutě si ukázat, jak se od reflexních prvků odráží světlo baterky. Děti si dále v temnu posvítí na svůj obrázek baterkou, jako když auto v noci svítí na silnici, po které jde chodec.

POMŮCKY

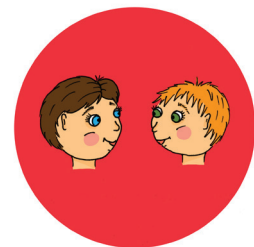
Karton A3, voskovky, tuš, štětce, špejle s hrotem, PVC ubrus na ochranu stolu při výtvarné činnosti. Reflexní prvky, baterka, temná místnost.

POZNÁMKA Z PRAXE

Aktivitu lépe rozdělit na více částí. Vybarvování pruhů voskovkami zabere dlouhou dobu, poté je potřeba čas na uschnutí tuše. Posléze škrabání. Tuto výtvarnou činnost lze rozdělit na 3 části. Děti si mohou individuálně výkresy dodělávat po příchodu do školky po více dní. Hodnocení výkresu a viditelnost barev můžeme diskutovat s dětmi individuálně, po dokončení práce.

ZNÁM REFLEXNÍ PRVKY A UMÍM JE POUŽÍT

CÍL DV

Seznámení dětí s bezpečností chodců za snížené viditelnosti. Seznámení s barvami, které jsou dobře viditelné za snížené viditelnosti a s reflexními prvky. Uvědomění si spoluúčasti chodce v silničním provozu. Instruktáž dětí v umísťování a připevňování reflexních prvků na svém těle.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Víme, co znamená pojem reflexní prvek? Co znamená slovo reflexní? Umíme toto slovo nahradit jinými slovy? Toto slovo můžeme nahradit slovy „světlo odrážející“ nebo „dobře viditelný“. Mezi tyto prvky patří například vestičky, reflexní pásy, reflexní samolepky, nášivky, přívěšky. Pokud auto zasvítí svými světly na tyto předměty, odraz tohoto světla rozzáří prvek tak, že svítí do dálky. Pokud takové prvky máme na oblečení, jsme dobře vidět. Řidiči pak mají více času reagovat na přecházejícího chodce, který je lépe a tudíž dříve vidět. Umíme poznat reflexní prvky?

PRŮBĚH AKTIVITY

Nejprve reflexní prvky dětem ukážeme a pojmenujeme je. Přesvědčíme se, že děti předměty poznávají. Umístíme je do krabice, spolu s dalšími předměty. Do krabice vytvoříme otvor pro ruku. Děti pohmatem poznávají předměty a vytahují je z krabice, aby se přesvědčily, jestli předmět poznaly. Poté si reflexní prvky zkusíme umístit na dobrovolníka. Na závěr hry umožníme dětem, aby si všechny reflexní prvky prohlédly a necháme jim tyto prvky volně k dispozici, pro jejich volné hry v rámci neřízené činnosti.

POMŮCKY

Krabice s otvorem pro ruku, předměty denní činnosti, reflexní prvky.

POHYBOVÁ HRA NA SEMAFOR - BARVY

CÍL DV

Seznámení dětí se semaforem a jeho barevnými signály.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Semafor stojí u silnice a řídí provoz na vozovce nebo křižovatce. Svými barvičkami ukazuje vozidlům, kdy mají stát, připravit se k jízdě a kdy mohou projíždět. Zároveň semafor pro chodce ukazuje, kdy mohou bezpečně přecházet a kdy musí vyčkávat. Zahrajeme si na semafor pro auta. Červená barva znamená „stůj“, žlutá „pozor“, zelená „volno“.

PRŮBĚH AKTIVITY

Pouštíme hudbu, jako podklad pro aktivitu – simulace ruchu na ulici. Děti běhají po vymezené ploše. Ukazujeme barevné papíry – symboly barev semaforu. Při červené všechny děti stojí. Žlutá – běh na místě, zelená – běh v prostoru. Nedáváme žádné zvukové signály při změně barvy. Děti musí sledovat měnící se situaci. Mezi barevnými změnami udáváme různě dlouhé intervaly. Děti mohou v ruce držet imaginární volant a dělat u aktivity zvuky auta. Při signálu „stůj“ jsou potichu.

POMŮCKY

3 barevné papíry – zelený, žlutý, červený, hudba, přehrávač hudby.

UMÍM PŘEJÍT SILNICI, KDE NENÍ PŘECHOD PRO CHODCE

CÍL DV

Instruktaž a nácvik přecházení přes místní komunikaci, bez přechodu pro chodce.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Učili jsme se, jak správně přecházet silnici na přechodu pro chodce. Ale jsou všude na silnici namalované přechody pro chodce? Co když budeme vystaveni situaci, kdy budeme muset přecházet bez přechodu? Jaká platí pravidla? Stejná jako po přechodu? Musíme být ale daleko opatrnější. S dětmi rozvineme diskusi nad tím, co jsme všechno museli udělat, než jsme přešli přes silnici po přechodu. Diskutujeme, jestli tato pravidla budou platit i bez přechodu. Děti upozorníme, že pokud v blízkosti místa, kde chceme přecházet, uvidíme přechod, vždycky zvolíme delší trasu a půjdeme raději k němu. Pokud se zde přechod nenachází, budeme postupovat tak, jako by tam byl. Pozorně se budeme rozhlížet doleva, doprava, doleva a pokud bude silnice volná a bezpečná, budeme rychle přecházet.

PRŮBĚH AKTIVITY

K aktivitě volíme nejlépe dopravní hřiště nebo křídou namalovanou vozovku na pevném povrchu v areálu školky, popřípadě třídu. Děti nejprve seznámíme s pravidly úkonu. Budeme přecházet ve dvojici, vždy na druhou stranu vozovky. Než začneme přecházet, oba ve dvojici se dobře rozhlédneme vlevo a vpravo. Pokud ze žádné strany nepřijíždí vozidlo a obě strany jsou tedy bezpečné k přecházení, rozhlédneme se znovu vlevo a pokud nic nejede, začneme přecházet. Jdeme rychlým krokem a neustále sledujeme dění kolem sebe. Až přejdeme na druhou stranu silnice, počkáme na ostatní dvojice a díváme se, jak zvládnou úkol ostatní kamarádi. Projíždějící auta představuje učitelka, která stojí ve vozovce a na obrázku formátu A3 má namalované auto (popřípadě jiné vozidlo, z Přílohy II). Pokud auto ukazuje, hrozí nebezpečí blížícího se vozidla. Pokud obrázek obrátí volnou stranou, komunikace je volná. Děti před přecházením sledují dopravní situaci. Na konci hry si zrekapitulujeme pravidla přecházení.

POMŮCKY

Dopravní hřiště nebo pomůcky na vyznačení místní komunikace – provaz, kolíky, křídly.

TÝDEN 4 - POZOR, JEDU!

KK - uč	odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých		
DVC	DS: rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách	DT: rozvoj pohybových schopností	DP: kultivace představivosti a fantazie
VN	Nastupuji a vystupuji z auta	Závody v obratnosti při jízdě na koloběžkách	Malujeme svůj dopravní prostředek
OV	zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace	zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci	vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim
OV	uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit	zacházet se sportovním náčiním	záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
KK - per	projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost		
DVC	DD: vytváření prosociálních postojů	DD: posilování prosociálního chování	DSP: rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí
VN	S maminkou v městské hromadné dopravě	Neruším řidiče při řízení	Se školkou v městské hromadné dopravě
OV	seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému	rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti	uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (uposlechnou pokyn učitelky)
OV	posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem	rozvoj kooperativních dovedností	chovat se zdvořile
KK - čo	chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá		
DVC	DS: osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy	DT: rozvoj fyzické i psychické zdatnosti	DT: osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
VN	Jezdím s bezpečnostními prvky	Na koloběžce na dětském dopravním hřišti	Bezpečně v autě
OV	uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit	zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí	rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí, chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
OV	chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti	vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu	mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí

Tab 4: Týdenní plán „Pozor, jedu!“. KK - uč - klíčové kompetence k učení, KK - čo - klíčové kompetence činnostní a občanské, KK - per - klíčové kompetence sociální a personální, DVC - dílčí vzdělávací cíle, VN - vzdělávací nabídka, OV - očekávané výstupy, DT - dítě a jeho tělo, DP - dítě a jeho psychika, DD - dítě a ten druhý, DSP - dítě a společnost, DS - dítě a svět.

BEZPEČNĚ V AUTĚ

CÍL DV

Dbát své osobní bezpečnosti. Při jízdě v autě používat bezpečnostní zadržný systém (pás a dětskou autosedačku).

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Tážeme se dětí, zdali jezdí s rodiči v autě nebo jestli někdy v autě jely. Tážeme se, jestli vědí, v čem dítě v autě musí sedět. Zdali vědí, jak vypadá dětská autosedačka a jaký je její význam. Povídáme si o tom, co je pro dítě bezpečné a co není. Ptáme se jich, jestli vždy používají autosedačku a jestli ví, co by se v případě jejího nepoužití dítěti mohlo stát.

Miminka vozíme v dětské korbice, které taky můžeme říkat vajíčko. Miminko je tak připásané v korbice, která je jištěna k sedadlu auta bezpečnostním pásem. Větší děti už jezdí v autosedačce podobné křesílku. I ta má své vlastní pásy a je bezpečnostním pásem připevněna k sedadlu auta. Předškoláci jsou už ve větších sedačkách jištěni pouze bezpečnostním pásem vozidla. Jejich autosedačka nemá vlastní bezpečnostní pásy. Autosedačka pro děti by měla být dítěti pohodlná a neměla by být ani velká ani malá. Malou autosedačku poznáme tak, že se nám v ní nepohodlně sedí. Škrťí nás bezpečnostní pásy, hlava převyšuje opěrky, sedačka nám je úzká. Taková autosedačka neplní dobře svoji funkci a nemůže nás při autonehodě dobře zajistit a podržet. Autosedačka, která nám je velká, nám může také život ohrozit. Kdyby došlo k autonehodě, sedačka by nás nemusela udržet nebo by nás dokonce mohly poranit špatně vedené pásy. Ve velké sedačce pásy nejdou správným směrem. Zasahují do oblasti krku a břicha a mohly by nás uškrtit. Proto je nutné, umět si vybrat autosedačku, která odpovídá naší velikosti. Sedí se v ní pohodlně, nespívá nás. Bezpečnostní popruhy jdou přes ramena a pánev, neškrtí přes břicho, ani nezasahují na krk. Opěrky hlavy jsou ve výšce hlavy. Podsedák necháme až dětem školou povinným. Všeobecně platí – pokud mi není malá autosedačka s opěrkami hlavy, používám tuto. Autosedačky si můžeme prohlédnout fyzicky a můžeme si prohlédnout Obr. 17 z přílohy II, kde chlapec sedí v autosedačce.

PRŮBĚH AKTIVITY

K dispozici máme korbu pro batolata, kam s dětmi připásáme panenku – miminko. Děti nejprve vyberou vhodnou autosedačku – korbu, pak sami miminko do sedačky připásají. Poté nám zbývají 3 typy autosedaček. Každé dítě si samo rozhodne, kterou by pro sebe vybralo a zkusí se na ni posadit. Malé děti musí být jištěny pásovým systémem v sedačce, sedačky pro předškoláky už většinou používají k jištění dítěte bezpečnostní pás vozidla.

U sedačky, která nemá vlastní bezpečnostní pás, simulujeme bezpečnostní pás vozidla pomocí stuhy nebo popruhu. Pokud si děti vyberou pro svoji „cestu“ sedačku bez vlastního systému pásů, ptáme se jich, jestli jim pás vozidla nevede přes krk a zdali vede správným směrem. Tedy dotýká se ramene a pánve. Pokud ne, ukážeme ostatním dětem, jak to nemá vypadat a dítě necháme přesednout si do sedačky vyhovující jeho výšce.

Podsedák by si nemělo vybrat žádné z dětí. Ten totiž slouží pouze velkým dětem, které zpravidla navštěvují již základní školu. Po ukončení této aktivity dětem sedačky necháme v herně, aby si mohly sedačky během následujících dní dále prohlížet a používat je ke hře.

POMŮCKY

Dětské autosedačky všech velikostí – korba, sedačka typu křesílka s vlastním pásáním a větší velikost bez pásání, podsedák. Stuha nebo popruh, izolepa na vytvoření bezpečnostního pásu vozidla.

ZÁVODY V OBRATNOSTI PŘI JÍZDĚ NA KOLOBĚŽKÁCH

CÍL DV

Nácvik obratnosti při jízdě na koloběžce.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Protože většina z dětí ráda jezdí na koloběžce nebo na kole a v budoucnu se jistě stane dobrým řidičem, je třeba umět jezdit tak dobře, aby zajistily bezpečí své i bezpečí ostatních účastníků provozu. Položíme dětem následující otázky. Umíte dobře jezdit na koloběžce? Umíte střídat při jízdě na koloběžce obě nohy? A co slalom kolem překážek? Zvládnete to? To si za malou chvíli ověříme, protože budeme závodit. Nebudeme závodit, kdo dřív dojede do cíle, ale kdo dokáže splnit všechny úkoly.

PRŮBĚH AKTIVITY

Nejprve si děti správně nasadí přilbu. Nesmí škrtit, ale nesmí se volně pohybovat po hlavě. Děti si dále obléknou chrániče na kolena a lokty. Poté absolvují jeden po druhém trasu. Celá aktivita se koná na hřišti se zpevněnou plochou. V případě, že bychom využili dopravní hřiště, se děti po celou dobu budou na koloběžkách pohybovat na chodnících a to při jejich pravém okraji. Nejprve necháme děti se tzv. rozjezdit. Poté přikročíme k jednotlivým aktivitám. Děti jezdí vytyčenou trasu s odrazem levé nohy, s odrazem pravé nohy a třetí úsek se střídáním odrazové levé a pravé nohy (toto zvládnou jen nejobratnější děti). Pokud některé dítě nezvládá střídání nohou při odrazu nebo si dokonce není jisté ani při jízdě odrazem nepreferované nohy, necháme jej odrážet se pouze jednou, preferovanou nohou. Střídání nohou můžeme očekávat maximálně u některých předškoláků. Druhá disciplína je jízda v kruhu. Děti s dostatečným rozestupem jezdí pomalu do kruhu, který vytyčíme prostřednictvím předmětů (například PET lahví s vodou) či jej nakreslíme na povrch země křídou. Děti se tak učí postupně zatáčet. V posledním úkolu děti projíždí slalom mezi PET lahvemi s vodou. Cílem je podpořit soustředění dětí na překážky a trénink jemného zatáčení.

POMŮCKY

Koloběžky a ochranné pomůcky – helmy a chrániče loktů a kolen. Pokud nemáme součástí vybavení školy, můžeme požádat rodiče dětí, aby si každé dítě přivezlo do školky vlastní koloběžku a helmu.

POZNÁMKA Z PRAXE

Ve většině školek buď koloběžky nejsou k dispozici vůbec, nebo jsou v omezeném počtu. Většinou chybí helmy, a tak děti jezdí bez nich. I když se jedná o prostředí bez překážek s jasnými pravidly, kdy děti jezdí pod dohledem učitelky, pouze v jednom směru, za sebou se zákazem předjíždění, bez helmy by děti na koloběžkách neměly jezdit.

NA KOLOBĚŽCE NA DĚTSKÉM DOPRAVNÍM HŘIŠTI

CÍL DV

Znalost dítěte, že na koloběžce se může pohybovat na chodníku po pravé straně, v doprovodu dospělé osoby. Uvědomění si, že je dobré se chránit cyklistickou helmou a chrániči na lokty a kolena. Podpora hrubé motoriky (dítě, které na koloběžce umí jezdit, bude na chodníku ve větším bezpečí než dítě, které se to teprve učí).

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

V čem se nejraději vozíme? V autě, vlaku, autobuse nebo třeba na kole nebo na koloběžce? Kde najdeme nejvíce zábavy? Máme doma kolo nebo koloběžku? Jak často na ní jezdíme a kde? Před domem? Na chodníku nebo na silnici? Co je správné? Kde se může jezdit na koloběžce? Správně se jezdí na hřišti, kde nehrozí žádné nebezpečí. Pokud jedeme v doprovodu rodičů na vyjížďku, používáme k tomu cyklostezky nebo chodník, kde vždy jezdíme opatrně a po pravé straně. Zeptáme se dětí, jestli poznají, která ruka je pravá a která levá. Vyzkoušíme si to. Nezapomeneme si doma helmu a také chrániče na kolena a lokty. Víme, kde jsou kolena a lokty? Požádáme děti, aby nám tato místa na svém těle ukázaly. Protože děti všechny otázky a diskusi na toto téma dobře zvládly, můžeme se vydat na dopravní hřiště, kde si tyto zkušenosti vyzkoušíme.

PRŮBĚH AKTIVITY

Na dopravním hřišti si děti obléknou bezpečnostní prvky – nasadí si helmy a chrániče na lokty a kolena. Než začneme aktivně jezdit na koloběžkách, rozcvičíme se krátkou rozcvičkou. Poté přejdeme k aktivitě dopravní výchovy. Dětem připomeneme, že pohybovat se budeme pouze po chodníku. Jezdíme vždy na pravé straně chodníku. Ubezpečíme se, zdali děti vědí, která strana chodníku je pravá. Děti se volně pohybují po dopravním hřišti na koloběžkách a učitel pouze dohlíží, aby děti dodržovaly určená pravidla. Pro odpočinek dětí vyčleníme v prostoru parkoviště, kde se bezpečně dají koloběžky postavit. Tato aktivita se hodí hlavně pro děti předškolního věku. U mladších dětí by mohlo docházet k nekoordinovanému pohybu dětí po chodnících a silnicích dopravního hřiště. U menších dětí je doporučeno, aby k jízdě na koloběžkách využívaly uzavřené hřiště bez vymezení cest. V případě, kdy by dítě nedokázalo dodržet na dopravním hřišti jízdu po chodníku, mohlo by docházet ke vzniku špatného návyku – ježdění koloběžkou po silnici. V případě, že nemáme k dispozici dopravní hřiště, můžeme využít školní zahradu nebo park či jiné hřiště, kde vytýčíme prostor pro ježdění, včetně vyznačení směru jízdy a parkoviště.

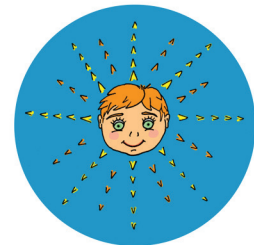
POMŮCKY

Koloběžky, bezpečnostní prvky – helmy, chrániče loktů a kolena.

POZNÁMKA Z PRAXE

Ve většině školek buď koloběžky nejsou k dispozici vůbec, nebo jsou v omezeném počtu. Většinou chybí helmy, a tak děti jezdí bez nich. I když se jedná o prostředí bez překážek s jasnými pravidly, kdy děti jezdí pod dohledem učitelky, pouze v jednom směru, za sebou se zákazem předjíždění, bez helmy by děti na koloběžkách neměly jezdit.

MALUJEME SVŮJ DOPRAVNÍ PROSTŘEDEK

CÍL DV

Vytváření povědomí o dopravních prostředcích, rozvoj fantazie. Dítě chápe, že vozidlo obsluhuje a řídí řidič a zodpovídá za bezpečnost cestujících.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Ptáme se dětí, jaké druhy dopravních prostředků znají a jaké dopravní prostředky využívají. Ptáme se, co mají všechny dopravní prostředky společného. Jestli vědí, z jakého materiálu jsou vyrobeny, jaký mají tvar. Zeptáme se, jestli by si uměly představit, jak by vypadal dopravní prostředek, který by mohly navrhnout samy děti. Jaké by měl vlastnosti, po čem by jezdil, kdo by ho řídil, k čemu by sloužil, jak by vypadal. Pojdme si tyto dopravní prostředky namalovat a dát na nástěnku. Možná v budoucnu takový dopravní prostředek někdo vyrobí a budeme se jím moci svézt.

PRŮBĚH AKTIVITY

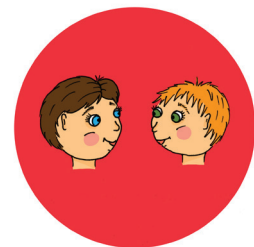
Děti si nejprve povídají mezi sebou a učitelkou o tom, jak vypadají dopravní prostředky a z čeho jsou vyrobeny. Jestli jsou nějaké společné znaky pro dopravní prostředky. Začnou rozvíjet svoji fantazii a představují si, jak by mohl vypadat dopravní prostředek, který by samy navrhly a jaké by měl vlastnosti. Poté si takový dopravní prostředek jdou namalovat. K aktivitě použijeme prašné křídly.

POMŮCKY

Kartony A3, prašné křídly.

S MAMINKOU V MĚSTSKÉ HROMADNÉ DOPRAVĚ

CÍL DV

Seznámit dítě se slušným a bezpečným chováním v MHD. S bezpečným nastupováním a vystupováním z dopravního prostředku, se správným chováním během jízdy.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Vyprávíme dětem o holčičce, která neuměla cestovat v MHD, a proto pak nemohla s maminkou jezdit na výlety a všude musela chodit pěšky.

PRŮBĚH AKTIVITY

Po přečtení příběhu o Agátce se zeptáme dětí, jestli si pamatují, co se všechno stalo. Co Agátka všechno provedla. Když se vyjádří, vyzveme děti, aby pohádku společně převyprávěli tak, jak se bude Agátka přistě chovat, aby se jí nic nestalo a maminka se o ni nemusela ani bát, ani se za její neslušné chování stydět.

POMŮCKY

Obr. 6 – 10 z Přílohy II.

Příběh Agátky

Holčička se jmenovala Agátka a byla velmi živé dítě. Pořád někde poskakovala, pobíhala a co bylo nejhorší, vůbec neposlouchala maminku. Agátka měla ještě malou sestřičku Verunku, která byla ještě malé miminko, a tak vždycky, když šly s maminkou na procházku, musely vzít Verunku do kočárku. Agátku však nebavilo držet se kočárku a povídat si s maminkou, a tak pobíhala pořád okolo ní. Jednou maminka potřebovala jet s Verunkou k paní doktorce na prohlídku a vzala Agátku s sebou. Protože spěchaly, musely jet všechny tři městskou hromadnou dopravou. Ale co se nestalo.

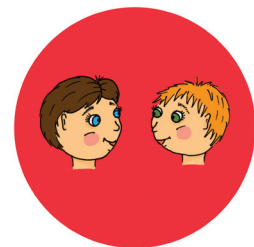
Nejprve stály na zastávce a čekaly na autobus. Agátka pobíhala po zastávce a maminka se bála, že spadne do silnice. Proto Agátku často napomínala, ale ona vůbec maminku neposlouchala. Když přijel autobus, maminka musela na pana řidiče zamávat, aby mu dala znamení, že nastupuje s kočárkem. Pán, který stál na zastávce, mamince pomohl zvednout do autobusu kočárek. Maminka řekla Agátce, ať se posadí vedle ní, ale Agátka pořád protestovala. Chtěla stát a držet se tyče autobusu, kde se obvykle drží dospělí. Maminka se snažila Agátku přesvědčit, aby si sedla k ní na klín nebo vedle ní, aby se mohla dívat z okénka. Mezitím do autobusu přistoupila další maminka, tentokrát s malým chlapečkem. Ten však nebyl o nic hodnější a poslušnější než Agátka. Spolu se hned dali do řeči a začali dokonce utíkat maminkám po autobuse. To už ale začalo rozčilovat pana řidiče, který je pozoroval ve zpětném zrcátku. Lidé se okolo sebe otáčeli a kroutili hlavami nad neposlušností malých dětí. Aby toho nebylo málo, Agátka schválně zmáčkla tlačítko pro výstup maminky s kočárkem. V té chvíli navíc vznikla na silnici nebezpečná dopravní situace, protože auto jedoucí před autobusem náhle zabrzdilo. Pan řidič musel rychle reagovat, a aby se autobus nesrazil s autem, které jelo před ním, musel rychle šlápnout na brzdu. Všichni cestující sebou trhli, babičce sedící za maminkou dokonce upadla taška na zem. Ale to by nebylo ještě tak strašné. Vysypaná jablka se ze země nakonec posbírají. Ale co ty zlobivé děti? Protože ani Agátka, ani ten zlobivý kluk nechtěli sedět u maminek a maminky je nechaly držet se tyče pro dospělé, ve chvíli kdy autobus zabrzdil, letěli uličkou autobusu a spadli na zem, oba na jednu hromadu. Všichni lidé okolo se polekali. Nestalo se těm dětem něco? Kluk měl na čele obrovskou bouli, Agáta odřené dlaně, lokty i kolena. Obě děti plakaly, protože byly nejen potlučené, ale taky se pořádně vylekaly, co se to stalo. Pan řidič honem zastavil, vyběhl ze své kabinky a šel se podívat, jestli jsou děti v pořádku. Maminky děti vzaly hned na klín a snažily se je utiшит. Pan řidič byl rád, že se dětem nestalo nic vážného, ale zároveň se na děti pořádně zlobil.

Na příští zastávce Agátka s maminkou a kočárkem vystupovaly. Maminka zmáčkla tlačítko pro výstup s kočárkem a vyzvala Agátku, aby s ní rychle vystoupila. Než se maminka nadechla, aby Agátku upozornila na to, jak má vystoupit, Agáta vyskočila z autobusu přes schůdek, rovnou až na chodník. Při doskoku se jí zvrtila noha a Agátka už podruhé za krátkou dobu, byla opět na zemi a spustila slzy a svoji sirénu. Odřela si koleno ještě více, než ho měla odřené z prvního pádu. To to bolelo! Když dojely k paní doktorce, více starostí než s Verunkou měla paní doktorka se zlobivou Agátou. Zpátky už se s maminkou a kočárkem vracely pěšky, protože maminka už se za Agátu nechtěla v MHD ani stydět, ani se o ni strachovat. Agátka byla celá ořechovaná. Na nohách měla několik náplastí a navíc jí paní doktorka na bolístky musela nakapat pálivou desinfekci. Doma si pak Agátka musela lehnout a odpočívat a přemýšlet o tom, jak špatně se chovala.

POZNÁMKA Z PRAXE

Děti příběh velmi zaujal. Vhodné je dát dětem k dispozici i omalovánky, které díky jejich A3 formátu lze dobře vybarvovat vodovkami. Příběh více zaujme, když je vyprávěn a lehce dramatizován.

NERUŠÍM ŘIDIČE PŘI ŘÍZENÍ

CÍL DV

Ohleduplně se chovat k řidiči. Vědět, že řidič se nemůže za jízdy otáčet a dívat se, co dítě v roli spolujezdce na zadním sedadle dělá. Vědět, že hlučné chování a odvádění pozornosti řidiče může ohrozit bezpečnost cestujících.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Řidič se musí během cesty soustředit. Víte proč? Děti diskutují. Musí sledovat silniční provoz. Dávat pozor na značky, semaforey, chodce vstupující do silnice. Musí sledovat další auta, která se pohybují na silnici před ním, za ním i naproti němu. Musí sledovat cestu, po které jede. Správně vybírat zatáčky, volit bezpečnou rychlost. To všechno musí řidič sledovat, aby mohl bezpečně všechny cestující dopravit do cíle. Co by se mohlo stát, kdyby řidiče někdo rušil? Zahrajeme si divadlo, jak to vypadá, když v autě jede s rodiči zlobivé dítě.

PRŮBĚH AKTIVITY

Nejprve s dětmi diskutujeme, co všechno musí řidič během jízdy zvládat, aby cesta s ním byla bezpečná. Poté vyvoláme představu o tom, jak to v autě vypadá, když řidiče ruší zlobivé děti sedící na zadních sedačkách. Následně si scénku zlobivých dětí zahrajeme. Ze čtyř židliček postavíme auto. Na dvě přední sedadla vybereme 2 děti, které budou představovat tatínka – řidiče a maminku spolujezdkyni. Tatínkovi dáme do ruky plastový talíř, znázorňující volant. Tatínek dělá, že řídí. Dvě děti posadíme na zadní sedadla. Ty se nebudou chovat hezky.

Na tatínka budou pořád mluvit a bouchat mu do sedačky. Maminka s tatínkem se budou pořád otáčet na děti dozadu a odpovídat na jejich otázky a budou je napomínat. Vytvoří se nebezpečná situace. Pokud by scénku děti nezvládaly, místo zlobivých dětí může roli převzít paní učitelka. Po ukončení krátké scénky se zeptáme tatínka řidiče, jestli se mohl dobře soustředit na cestu, když ho pořád někdo vyrušoval. Zeptáme se, jestli mu bylo příjemné, když mu spolucestující zezadu Źukal do sedadla. Znovu si popíšeme, co bylo na celém příběhu dobře a co špatně. Vybereme jiné děti a zahrajeme si příběh ještě jednou, ale se správným a slušným chováním. Situace porovnáme.

V druhé části hry si všichni zkusíme grafomotorické cvičení, které nám umožní vžít se do role tatínka, který se musí velmi soustředit na cestu. Ve spleti cest děti musí projet autíčkem silnicí do cíle. Vytvořeny jsou dvě varianty pracovního listu – lehká pro děti od 3 do 5 let a těžká pro předškoláky (Příloha II, Obr. 11). Děti si na závěr mohou pracovní list vybarvit. Po dobu této činnosti udržujeme ve třídě klid, aby se všichni mohli na cestu soustředit.

POMŮCKY

4 židle, plastový talíř, pracovní listy, tužky, pastelky.

SE ŠKOLKOU V MĚSTSKÉ HROMADNÉ DOPRAVĚ

CÍL DV

Naučit děti slušnému chování v prostředcích MHD nebo v linkových autobusech. Nácvik nástupu a výstupu do a z autobusu. Uvědomění si, že pokud to jde, upřednostňujeme sezení na sedačkách před stáním. Uvědomění si, že je potřeba bedlivě sledovat paní učitelku nebo jiný doprovod a neprodleně poslouchat pokyny. Seznámit děti s tím, co dělat v krizových situacích, když se stane, že dítě zapomene nebo nestihne se skupinou vystoupit.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Na obrázcích z Přílohy II (2, 9, 12, 13, 32, 33, 34) poznáváme dopravní prostředky, jmenujeme si jejich názvy, barvy, říkáme si, jak vypadají, k čemu nám slouží. Ptáme se dětí, kterým dopravním prostředkem nejraději cestují. Jak to vypadá uvnitř? Jaká jsou pravidla pro cestování dopravním prostředkem? Co je uvnitř autobusu nebo trolejbusu? Dá se nastoupit do autobusu s kočárkem nebo s pejskem? Má to nějaká pravidla? A co když nastupujeme se školkou? Jak to asi bude vypadat? Necháme děti diskutovat a usměřujeme jejich odpovědi tak, aby byly pravdivé. Abychom si situaci mohli lépe představit, postavíme si v herně autobus a vyzkoušíme si, jak se v takovém autobuse jezdí.

PRŮBĚH AKTIVITY

Nejprve s dětmi v rámci motivace hovoříme o dopravních prostředcích a jízdě v nich. Poté si ve třídě postavíme autobus nebo jiný dopravní prostředek, ve kterém v budoucnu s dětmi plánujeme jako školka cestovat.

Ze židliček utvoříme dvě řady sedadel, přičemž mezi židličkami necháme dostatečně velkou mezeru pro uličku. Počet židlí volíme stejný nebo vyšší s počtem dětí účastníků se hry. Před autobusem vymezíme autobusovou zastávku - chodník. Jako řidiče zvolíme buď druhou paní učitelku, nebo na sedačku řidiče posadíme plyšové zvíře. Do role řidiče nepasujeme jedno z dětí právě proto, aby si všechny děti vyzkoušely roli cestujícího. Když autobus postavíme, řekneme si, co v něm všechno je, co jsme postavili. Kde jsou dveře, kterými budeme do autobusu vstupovat, kde jsou sedadla, kde sedí pan řidič. Kde jsou okénka a kde jsou tlačítka pro nástup a výstup. Ještě než si začneme hrát na samotnou jízdu autobusem, řekneme si pravidla, která dodržíme. Na autobusové zastávce budeme poslouchat paní učitelku. Budeme se držet vzájemně za ruce a budeme se držet všichni blízko sebe. Nebudeme chodit na okraj chodníku, abychom se chránili před pádem do silnice. Až uvidíme autobus, paní učitelka dá autobusu znamení, že budeme nastupovat ve skupině.

Do autobusu budeme nastupovat za první paní učitelkou. Nastupujeme rychle, abychom autobus nezdrželi. Budeme se všichni držet pohromadě a v blízkosti paní učitelky tak, abychom na ni všichni viděli. Pokud jsou volná sedadla, hned si na ně budeme sedat. Nebudeme tvořit shluk v uličce. Když všichni sedíme, autobus se může vydat na cestu. Představujeme si, že jedeme. Paní učitelka vydá signál, že budeme vystupovat. Děti se shlknou u dveří autobusu. Když zastaví, děti

po jednom vystupují z autobusu. Vystupují rychle a řadí se na chodníku do dvojic. Když všichni vystoupí, spočítáme se, jestli jsme všichni. Můžeme pokračovat chůzí dál po chodníku. Když tuto hru dokončíme, můžeme část nastupování a vystupování zopakovat, nebo ji zopakujeme jiný den.

V další části hry se věnujeme se ještě problematice zapomenutého dítěte v autobusu. Vysvětlíme dětem, že pokud se někdy stane, že se se školkou nebo i při cestě s rodiči zapomenou v prostředku MHD a školka nebo maminka vystoupí, nesmí sami z dopravního prostředku vystupovat. Bylo by to příliš nebezpečné. Najednou by se ocitli někde na ulici, kde je může porazit auto, ale také by byly bez dozoru samy, s cizími lidmi. Kdyby vystoupily, paní učitelka nebo maminka by nevěděla, kde je má hledat. Na jaké zastávce jsme vystoupily. Proto by ztracené děti měly raději požádat někoho, kdo v autobuse jede, aby oznámil panu řidiči, že je v autobuse zapomenuté dítě. Pan řidič pak zařídí, aby dítě dojelo až na konečnou zastávku a tam na paní učitelku nebo maminku počkalo. Paní učitelka i maminka totiž může zavolat do autobusu, ve kterém dítě je a domluvit se s panem řidičem, kde si dítě vyzvedne. Proto nikdy nevystupuj sám z autobusu, trolejbusu nebo tramvaje, i když tvůj doprovod už dávno vystoupil. Nikdy nepanikař a požádej o pomoc spolucestující a pana řidiče.

POMŮCKY

Obrázky s dopravními prostředky (Příloha II, obr. 2, 9, 12, 13, 32, 33, 34). Židle v počtu dětí, plyšové zvíře.

NASTUPUJI A VYSTUPUJI Z AUTA

CÍL DV

Naučit děti bezpečně nastupovat a vystupovat do a z auta.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Dětem přečteme nebo převyprávíme příběh a diskutujeme s nimi, co se v něm stalo špatně a co dobře.

Příběh Honzíka

Maminka ráno spěchala do práce. Rozhodla se tedy, že zaveze Honzíka do školky autem. „Honzíku, honem, honem, pospěš, rychle se obouvej“, říkala maminka Honzíkovi, který měl ještě slepené oči a myšlenkami byl ještě pod peřinou. Maminka se rychle oblékla a Honzíkovi pomohla zapnout zip u bundy. Vzala si kabelku, Honzíka za ruku a vyrazili spolu k autu. Honzík hned poznal, které auto v řadě je maminky. „Honééém“ rozkřikl se a utíkal k autu. Maminka zmačknutím tlačítka na klíči otevřela auto a Honzík běžel k autu. Vzhledem k tomu, že jeho autosedačka je umístěna za maminkou, tedy řidičem, oběhl auto a vůbec se nerozhlédl. Auto stálo na kraji silnice, a tak musel vstoupit do silnice. Pak otevřel rychle dveře a skočil do auta. Hned, co maminka nastoupila, zlobila se na Honzíka. „Copak ty si nepamatuješ, co jsem ti říkala? Nesmíš sám nastupovat do auta. Navíc stálo na silnici a ty jsi vstoupil do silnice a otevřel dveře auta, aniž by ses rozhlédl. Co kdyby jelo auto? Tak by tě porazilo. Nebo co kdyby jelo auto a ty už jsi byl v autě a byly otevřené dveře? Cizí jedoucí auto by mohlo do našich dveří narazit a ulomit je. Způsobili bychom dopravní nehodu!“ Honzík se zastyděl, protože tohle už mu maminka říkala několikrát. „Nikdy nesmíš zbrkle běžet k autu a nedávat pozor, co se děje okolo tebe“, vybavoval si hlas maminky. Maminka nastartovala auto a s dobrou náladou jeli do školky.

Před školkou bylo málo místa na parkování, tak maminka zastavila u chodníku, na okraji silnice. Protože věděla, že je Honzík zbrklý, řekla mu „Honzíku, nezapomeň, co jsme si říkali...“ Honzík si rychle vzpomněl a dopověděl: „Já vím, mami. Budu vystupovat směrem na chodník, ne na silnici“. Odpoutal se ze sedačky a přešel sestřinu sedačku. Vystupoval správně, směrem na chodník. Ještě před tím, než otevřel dveře dokořán, ohlédl se, jestli je může naplno otevřít. Když vystoupila i maminka, hned Honzíka pochválila, že je šikovný chlapec. Spolu pak rychle spěchali do školky, kam už se Honzík moc těšil.

PRŮBĚH AKTIVITY

Dětem přečteme příběh o Honzíkovi. Poté se děti ptáme, co Honzík udělal špatně a proč se maminka zlobila. Poté se zeptáme, co Honzík udělal dobře a za co ho naopak maminka pochválila. Dětem rozdáme omalovánky, kde jsou zobrazeny různé dopravní situace při nastupování a vystupování dítěte do a z auta. Obrázky formátu A3 děti vymalují vodovými barvami nebo pastelkami. Posléze si obrázky vystavíme na nástěnku, aby děti měly zpětnou vazbu k nově získané informaci.

POMŮCKY

Příběh Honzíka, obrázky a omalovánky Obr. č. 15 - 18, pastelky, vodové barvy, štětce, PVC ubrus na stoly.

JEZDÍM S BEZPEČNOSTNÍMI PRVKY

CÍL DV

Uvědomění si, že pokud se dítě vybourá na kole nebo koloběžce, hrozí mu vážné zranění. Proto je nutností nosit na hlavě cyklistickou helmu. Lokty a kolena je dále vhodné chránit chrániči na klouby. Mezi bezpečnostní prvky patří i prvky reflexní. Seznámení dětí s reflexními prvky a jejich použitím za snížené viditelnosti.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Ukážeme dětem obrázky z dopravních situací (Příloha II, Obr. 19 – 22, 44). S dětmi si povídáme, co se na obrázcích děje nebo co se stalo a snažíme se přijít na důvody situace.

PRŮBĚH AKTIVITY

Nejprve se děti seznámí s bezpečnostními prvky na obrázcích a diskutují, co je na obrázcích dobře a co špatně. Poté jim předložíme bezpečnostní prvky k prohlédnutí a prozkoumání. Děti si je prohlížejí a pojmenují. Společně vybereme jednoho dobrovolníka, který si oblékne bezpečnostní prvky pro jízdu na kole. Druhý dobrovolník pak použije reflexní bezpečnostní prvky. Cyklista si obleče helmu a chrániče na lokty. Dbáme na to, aby se helma dítěti na hlavě nepohybovala a aby zapínací pásek pod bradou dítě neškrtil. Lokty chráníme pevnými chrániči. Cyklista může ještě chránit své dlaně cyklistickými rukavicemi. Dítě s reflexními prvky má k dispozici reflexní vestu a reflexní pásky. Reflexní pásky si umístí na kotníky a ke konci rukávů. Společně si ještě ukážeme blikající světla pro zvýšení viditelnosti. Řekneme si, že reflexními páskami můžeme označit třeba i kočárek nebo tašky, které neseme v rukou nebo máme na zádech.

POMŮCKY

Obr. 19 – 22, 44 Příloha II, helma, chrániče na lokty (popřípadě na kolena), cyklistické rukavice, reflexní vesta, reflexní pásky, blikající svítlna na kolo, odrazky.

TÝDEN 5 - DÍTĚ ZÁCHRANÁŘ

KK - čo	dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)		
DVC	DT: uvědomění si vlastního těla	DT: osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví	DP: rozvoj komunikativních dovedností
VN	Znám své tělo	Skládačka lidského těla	Vím, kdo jsem
OV	pojmenovat části těla, některé orgány	pojmenovat části těla, některé orgány	vést rozhovor
OV	mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí	mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí	formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
KK - uč	učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje, při zadané práci dokončí, co započalo, dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům		
DVC	DP: osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci	DT: rozvoj fyzické i psychické zdatnosti	DD: vytváření prosociálních postojů
VN	Učíme se poznat čísla	Haló, volám o pomoc!	Moje a tvoje bezpečí
OV	chápat základní číselné a matematické pojmy	mít povědomí o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc	uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému
OV	učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit	zacházet s běžnými předměty denní potřeby	vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc
KK - pr	všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí, přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem		
DVC	DP: rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních i produktivních	DS: osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy	DSP: rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte
VN	Umím poznat nebezpečí?	Přecházím silnici	Používám bezpečnostní prvky
OV	popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)	uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit	chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
OV	vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách	zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti	utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat

Tab 5: Týdenní plán „Dítě záchranář“. KK - uč - klíčové kompetence k učení, KK - pr - klíčové kompetence k řešení problémů, KK - čo - klíčové kompetence činnostní a občanské, DVC - dílčí vzdělávací cíle, VN - vzdělávací nabídka, OV - očekávané výstupy, DT - dítě a jeho tělo, DP - dítě a jeho psychika, DD - dítě a ten druhý, DSP - dítě a společnost, DS - dítě a svět.

ZNÁM SVÉ TĚLO

CÍL DV

Umět lokalizovat jednotlivé části těla. Tím pádem je dítě schopno lokalizovat bolest, zranění nejen na sobě, ale i na druhém člověku. Dále je tato znalost důležitá pro správné umístění bezpečnostních prvků, jako je helma, chrániče na lokty a kolena a reflexní prvky.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Dětem ukážeme obrázek lidského těla (Příloha II, Obr. 23). Zeptáme se, jestli umí poznat, z jakých částí se naše tělo skládá. Ukazujeme si na obrázku a říkáme, jak se jednotlivé části těla jmenují a k čemu nám slouží. Zároveň tyto části z obrázku děti ukazují na sobě.

PRŮBĚH AKTIVITY

Nejprve děti motivujeme obrázkem. Společně si ukazujeme jednotlivé části těla, pojmenujeme je a řekneme si jejich funkci. Poté si zahrajeme hru, kde těchto znalostí využijeme. Učitelka pouští hudbu a zastavuje ji. Během hraní hudby děti běhají po hrací ploše a dávají pozor, aby se nesrazily. Když hudbu stopneme, přidělíme dětem úkol „ukaz část těla“ a po splnění úkolu opět hudbu pouštíme. Hru můžeme postupně různě modifikovat, aby zaujala na delší dobu. Nejprve děti na hudbu běhají, poté běhají po čtyřech, v dalším kole mohou lézt jako raci, nebo v podřepu jako kačenky. Když jsou fyzicky unavené, mohou při hudbě ležet a na stopnutí hudby co nejrychleji vstát a splnit úkol.

POMŮCKY

Hudba a přehrávač. Obrázek lidského těla.

SKLÁDAČKA LIDSKÉHO TĚLA

CÍL DV

Umět lokalizovat jednotlivé části těla. Tím pádem je dítě schopno lokalizovat bolest, zranění nejen na sobě, ale i na druhém člověku. Dále je tato znalost důležitá pro správné umístění bezpečnostních prvků, jako je helma, chrániče na lokty a kolena a reflexní prvky.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Ukážeme si obrázek lidského těla (Příloha II, Obr. 23). Umíme poznat, co kde máme a k čemu jednotlivé části těla slouží? S dětmi diskutujeme nad obrázkem. Ukazujeme si jednotlivé části těla, které poznáme na obrázku i na svém těle.

PRŮBĚH AKTIVITY

Vystříhneme z Přílohy II, Obr. 47 jednotlivé části těla, které k sobě pasují. Tyto části slepíme (dle naznačených překryvů) a poskládáme z nich postavu. Děti postavě namalují oblečení a obličej. Jedná se o společnou práci. Ve druhé části hry společně vystříháme bezpečnostní prvky a připevníme je postavě na správné místo. Povíme si, jak se který prvek nazývá a jakou má funkci.

POMŮCKY

Obrázek lidského těla (Příloha II, obr. 23), vystřihovánka lidského těla + bezpečnostní prvky (Příloha II, Obr. 47), nůžky, temperové barvy, štětce, PVC ubrus na ochranu stolů.

POZNÁMKA Z PRAXE

Děti mohou pracovat po skupinkách. Někdo vystřihá, jiný slepí, jiný namaluje. Posléze si sedneme do kruhu a povídáme si o reflexních prvcích. Vystřihaného panáka vyvěsíme na nástěnku a děti na něj postupně připevňují i reálné reflexní prvky. Posléze si reflexní prvky zkouší dát na svůj oděv. Zatemníme místnost a na prvky si posvítíme, abychom ověřili jejich svítivost. K dispozici si vezmeme obrázky 22 a 44. (Příloha II).

HALÓ, VOLÁM O POMOC!

CÍL DV

Seznámit děti s voláním záchranného systému. Umět vytočit na telefonu 155, umět se představit a popsat situaci, ve které se dítě nachází. Nebát se komunikovat s dispečerem.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Přečteme dětem příběh o Aničce a její mamince. Poté s dětmi diskutujeme, co se stalo a jak se Anička zachovala.

Příběh Aničky

Byla sobota, odpoledne. Anička byla s maminkou sama doma. Čekaly na tatínka, až se vrátí z práce. Aničky tatínek musel chodit do práce někdy i v sobotu, protože byl pan doktor.

A páni doktoři se musí o své pacienty starat i v sobotu a neděli. Aby tatínka překvapily, až přijde domů, rozhodly se, že mu upečou buchtu s jahodami, kterou má tatínek nejraději. Anička mamince pomáhala vážit mouku, podávat vajíčka a dokonce sama oplachovala jahody. Najednou maminka řekla, že se jí motá hlava a musí si chvilku sednout. Anička se koukala na maminku a bylo jí divné, že si musí maminka sednout. Nikdy se to totiž nestalo. Po chvilce maminka vstala. Chvilku míchala těsto a najednou Aničce pověděla, že jí je zase špatně. Než to ale stačila dopovědět, omdlela. Ležela na zemi a měla zavřené oči. Anička hned na maminku začala volat a plácet ji po rukách a tvářích. Maminka ale spala a vůbec se na Aničku ani nepodívala. Anička se bála, ale zachovala se moc statečně. Ve školce se totiž učili, co se má dělat, když se něco takového stane. A tak Anička neváhala mamince pomoci. Napadlo ji, že doběhne pro paní sousedku. Dospělý člověk může mamince pomoci snáz než dítě.

Anička byla moc šikovná a byla hodně chytrá. Věděla, že dveře od bytu se mohou zabouchnout. A kdyby se tak stalo, zůstane maminka zavřená sama v bytě a nikdo by se za ní už nedostal. Když otevřela dveře od bytu, rychle do dveří strčila tátovu botu a teprve potom běžela bouchat na dveře paní sousedky. Křičela o pomoc a pěsti bouchala do dveří sousedů. Nikdo ale nebyl doma, a tak vyzkoušela dveře i ostatních sousedů na patře. Bohužel, ale všichni byli venku. Anička neztrácela čas a rychle běžela zpátky za maminkou. „Kde je telefon?“, řekla si. Uviděla ho na stole. Ještěže maminka včera Aničku učila, jak se z telefonu volá. Zmáčkla tlačítko na straně telefonu, aby rozsvítla display. Naštěstí maminka neměla telefon s heslem, které by Anička neuměla vytkat. Pak už bylo telefonování jednoduché. Stiskla symbol telefonku a vytkala 155. To je totiž číslo na záchranku! Ozvala se milá paní. Anička jí pověděla, co se stalo. Že maminka leží na zemi v kuchyni a vypadá, jako by spinkala. Paní v telefonu se Andulky zeptala, kde bydlí. Anička rychle nadiktovala adresu a za několik málo minut už slyšela houkat sanitku.

Páni doktoři byli u maminky na to šup! Maminku hned probudili a podali jí první pomoc. Anička se stala malou hrdinkou. Zachránila totiž mamince život! A proto si děti pamatujte! Všichni můžeme druhému pomoci. Hlavně na to musíme být vždy připraveni a nesmíme se ničeho bát!

PRŮBĚH AKTIVITY

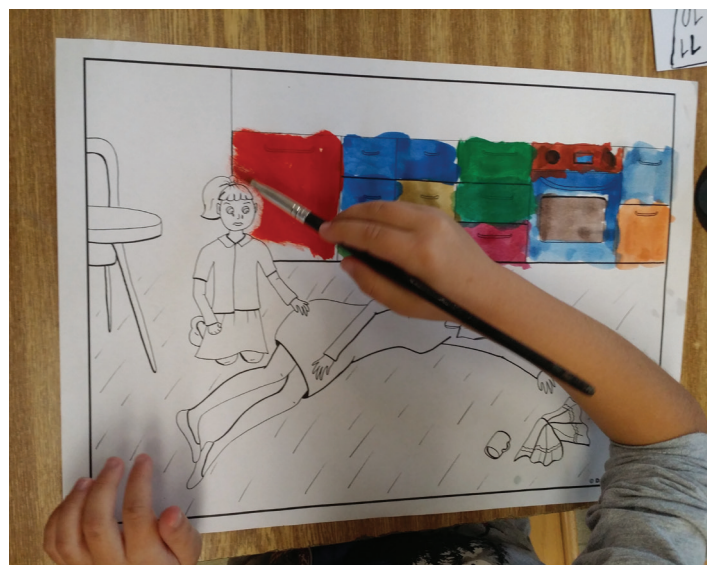
V rámci motivace si přečteme příběh o Aničce, který poté s dětmi zhodnotíme. Zeptáme se dětí na jejich názor, proč je důležité se nebát a umět zavolat o pomoc. Proč je důležité vědět, jak pomoc zavolat. Co všechno Anička potřebovala znát, aby mamince pomohla? Potom si vyzkoušíme praktické dovednosti. Z obrázků Přílohy II – č. 24 – 30 budeme sestavovat děj, jak jdou za sebou činnosti, které uskutečníme pro přivolání pomoci.

POMŮCKY

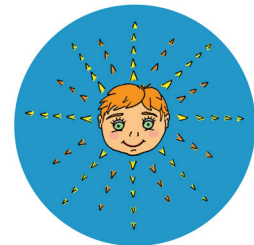
Příběh o Aničce, obrázky 24 – 30 z Přílohy II.

POZNÁMKA Z PRAXE

Děti příběh zaujme více, když jej budeme vyprávět. Aktivitu je dobré doplnit nácvikem práce s chytrým telefonem. Děti se individuálně mohou naučit, jak telefon „probudit“ z tzv. „černého stavu“ stisknutím obvykle bočního tlačítka. Dále překonat hlavní obrazovku, pokud není zaheslovaná a orientovat se v ikonách na telefonu. Další často velkou překážkou je vybrat správnou ikonu – aplikaci a následně s ní umět pracovat. Umět vytkat číslo a v případě, že není zobrazena číselná klávesnice ji umět otevřít. Každý telefon je jiný, ale obvykle mají podobné ovládání. Děti umí telefon často ovládat v rámci her, ale vytočit číslo a zavolat nedovedou. Vhodné je i informovat rodiče o průběhu aktivit a požádat je o domácí přípravu k tématu.

VÍM, KDO JSEM

CÍL DV

Umět se dobře vyjadřovat. Popsat kdo jsem, znát své jméno a adresu. Nebát se komunikovat s dalším člověkem. Příprava na telefonát se záchraným systémem. Umět popsat situaci, ve které se nacházím.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Dětem ukážeme dopis a pohled. Zeptáme se jich, jestli poznávají, co to je. Ptáme se dětí, jestli někdy poslaly někomu pohled z výletu nebo jestli někdy samy nějaký pohled nebo dopis dostaly. Případně, jestli dostává dopisy do schránky maminka a tatínek. Kdo tyto dopisy do schránky dává? Je to pan prodavač? Nebo paní kadeřnice nebo paní poštačka? Děti správně odpoví. A jak paní poštačka pozná, komu dopis patří? Na dopise nebo pohledu je adresa. Co obsahuje adresa? Co tam je všechno napsáno? Děti diskutují a doberou se výsledku, že v adrese je zaznamenáno jméno, ulice a město, kde daná osoba žije. Zeptáme se dětí, jestli ví, kde bydlí. Jeden po druhém říkají své jméno a ulici, kde bydlí. Důležité je i číslo domu, kde bydlí. Nejmenší děti říkají pouze jméno a název města, ve kterém žijí. Když už teď víme, kdo v jaké ulici bydlí, půjdeme si to namalovat.

PRŮBĚH AKTIVITY

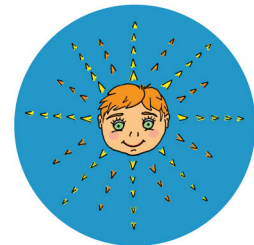
Děti malují sebe a svůj dům, kde bydlí. S pomocí paní učitelky se podepíší do pravého dolního rohu. Do levého dolního rohu pak s dopomocí dopíší číslo svého domu. Děti si tím postupně uvědomují, že jejich dům má nějaké číslo a postupně si jej jako symbol vrývají do paměti.

POMŮCKY

Dopis s adresou a pohled, pastelky, karton A3, vodové barvy, tuš, špejle nebo jiné výtvarné potřeby dle zvolené techniky.

UČÍME SE POZNAT ČÍSLA

CÍL DV

Příprava dětí na telefonáty se záchranným systémem a policií. Dítě předškolního věku by mělo znát telefonní čísla 112, 155, 150 a 158 a znát jejich význam. Dále by měly znát adresu svého bydliště – číslo domu.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Posadíme děti do kruhu a ptáme se jich, jestli ví, kolik jim je let a jestli tento počet umí ukázat na prstech. Jeden po druhém ukazují na prstech, kolik jim je let.

PRŮBĚH AKTIVITY

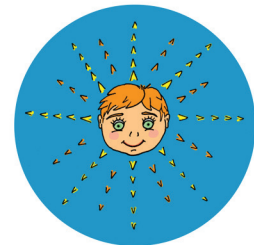
Když se všechny děti svěří s počtem svých let a úspěšně toto číslo znázorní na prstech, přistoupíme ke hře, kdy se budou děti učit čísla poznávat. Vnímají je jako symboly. Ukazujeme obrázky z Přílohy II – 31 – 40. Když si jednotlivé číslice pojmenujeme a ukážeme, děti je poskládají do řady, jak jdou za sebou. Na koberec pak vysypeme barevná čísla různých velikostí, v dostatečném počtu. Každé z dětí si vybere 1 z barevných čísel. Postaví se zpátky do kruhu. Postupně chodí doprostřed kruhu, zvednou číslo nad hlavu a řeknou, jaké číslo mají. Poté ho odnesou na místo, kde se nachází obrázek z Přílohy II, s číslem. Další variantou hry může být připevňování kolíčků na obrázky, dle zaznamenaného čísla. Děti mohou pracovat v malých skupinkách nebo individuálně.

POMŮCKY

Příloha II – Obr. 31 – 40, barevná čísla všech velikostí v dostatečném počtu.

UMÍM POZNAT NEBEZPEČÍ?

CÍL DV

Prevence úrazů. Dítě má povědomí o tom, jak může úrazům předcházet, jak si může chránit své zdraví správným chováním a díky správným postojům za dané situace. Umí rozeznat nebezpečné situace a je dopředu seznámeno s možnými následky, které si uvědomuje.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Dětem dáme prohlédnout obrázky s bezpečnými a nebezpečnými situacemi. Necháme je, aby se nad nimi mohly zamyslet.

PRŮBĚH AKTIVITY

Poté, co si děti obrázky prohlédnou, bereme jeden obrázek po druhém a snažíme se je vyhodnotit. Diskutujeme, co je na obrázku špatně a jaké hrozí nebezpečí a jaké má to nebezpečí následky. Ve třídě natáhneme provázek. Na tento provázek věšíme obrázky pomocí kolíčků na prádlo, které jsme okomentovali. Červenými kolíčky označíme obrázky s hrozícím nebezpečím, zeleně označíme obrázky, kde je vše v pořádku.

- Dítě běžící za míčem do silnice - špatně (Příloha II, Obr. 41)
- Dítě na kole bez helmy - špatně (Příloha II, Obr. 19)
- Nepřipásané dítě v autě - špatně (Příloha II, Obr. 42)
- Hra na chodníku vedle silnice - špatně (Příloha II, Obr. 43)
- Dítě bez reflexních prvků za snížené viditelnosti - špatně (Příloha II, Obr. 44)
- S míčem na hřišti - správně (Příloha II, Obr. 45)
- Na kole s helmou - správně (Příloha II, Obr. 21)
- Dítě v autosedačce - správně (Příloha II, Obr. 17)
- Hra na pískovišti - správně (Příloha II, Obr. 46)
- S reflexními prvky za snížené viditelnosti - správně (Příloha II, Obr. 22)

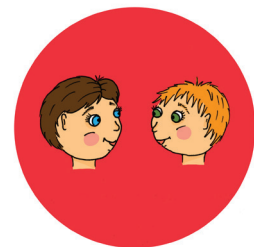
Závěrem si můžeme prohlédnout bezpečnostní prvky, kterými se můžeme při pohybu na ulici chránit.

POMŮCKY

Obrázky z přílohy, provázek a kolíčky (červené a zelené), bezpečnostní prvky (helma, chrániče na klouby, cyklistické rukavice, odrazky, svítilna, reflexní pásy).

MOJE A TVOJE BEZPEČÍ

CÍL DV

Prevence zranění, prevence dopravních nehod. Vědět, že s reflexními prvky jsme lépe vidět za snížené viditelnosti a chráníme si tak své zdraví.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Zeptáme se dětí, co znamenají pojmy „reflexní prvek“ a „snížená viditelnost“. Uvedeme příklady snížené viditelnosti (mlha, déšť, sněžení, tma). Vedeme krátký rozhovor o tom, jaké reflexní prvky děti znají a jestli nějaké používají. Poté si přečteme příběh Ondry.

PRŮBĚH AKTIVITY

Po krátkém rozhovoru na téma reflexních prvků, si přečteme příběh Ondry.

Příběh Ondry

Malý Ondra šel sám do školy. Byl už velký, a tak ho maminka nemusela do školy doprovázet. S maminkou šel vždy ráno ke školce, kam maminka vedla mladší sestřičku Klárku a Ondra se s nimi před školkou rozloučil a zbytek cesty pokračoval sám. Do školy už to měl naštěstí kousek. Dneska zrovna přelo a dešťové kapky stékaly po Ondrově tmavě modré pláštěnce. Venku bylo ještě šero, protože o půl osmé ráno ještě v zimě šero bývá a navíc přelo. Najednou mu někdo zabouchal na aktovku.

„Uf! To jsi ty! To jsem se ale lekl, tohle už mi nikdy nedělej!“ přiznal svůj úlek Jakubovi, který ho dohonil. Je skvělé, že jdou spolu. Alespoň jim cesta rychle uteče. „Jakube, co to máš?“ udivuje se Ondra. Jakub má nad každým kolenem svítící náramek. „To jsou přece reflexní prvky! Když na ně posvítilš baterkou, krásně září do dálky. Dala mi je maminka. Prý když je v zimě ráno šero, je dobré, abych byl vidět. Auto totiž v šeru často malé děti přehlédnou a může se stát nehoda. Když jede auto, svítí světly, která rozzáří moji odrazku! To je, co? A to není všechno. Další mám vzadu na aktovce!“

Rázem stojí na přechodu. Rozhlíží se, jestli nejede auto. Jede! Zleva. Ale je ještě daleko a kluci už vidí, jak řidič zpomaluje. To proto, že kluky viděl už z dálky, protože světla jeho auta opravdu rozzářily Jakubovy reflexní pásy a řidič rychle upozoroval děti stojící na přechodu. Když zastavil před přechodem, kluci se ještě rychle rozhlédli a přešli rychle silnici. „Vidíš?“ říká Jakub. „Taky bys měl poprosit maminku o takovou odrazku. V té tmavomodré pláštěnce vypadáš jak bubák a nejsi vůbec vidět.“

Měl pravdu. Kdyby nešli spolu, pan řidič by Ondru mohl přehlédnout. Kdyby mu Ondra vběhl do cesty, mohlo by se stát velké neštěstí. Ondra však nezahálel a hned odpoledne maminku o reflexní pásy požádal. Vysvětlil jí, že by je moc chtěl, protože dokáží zachránit život.

Děti se tážeme, o čem příběh vyprávěl. Prohlédneme si obrázky č. 22 a 44 z Přílohy II a porovnáme je. Ukážeme si, že lidé bez reflexních prvků jsou za snížené viditelnosti špatně vidět. Z hromádky předmětů necháme postupně děti vybírat reflexní prvky a vzájemně je na sebe umisťovat. Poté zatemníme místnost a ukážeme si reflexi prvků při posvícení baterkou.

POMŮCKY

Příběh Ondry. Reflexní prvky – odrazky, reflexní navinovací pásky, reflexní pásky na suchý zip, batůžek s odrazkami, reflexní přívěšek, kšiltovka s reflexními prvky, blikající světlo na ruku, baterka, reflexní vesta. Ostatní předměty – hrnek, tužka, šála, taška, bačkory atd. Obrázky z přílohy II – č. 22 a 44.

POUŽÍVÁM BEZPEČNOSTNÍ PRVKY

CÍL DV

Seznámit děti s nutností použití bezpečnostních prvků (cyklistická helma, chrániče na lokty a kolena) a s nutností využití reflexních prvků pro zvýšení jejich vlastní bezpečnosti.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

Dětem předložíme k nahlédnutí a prozkoumání sadu předmětů. Necháme je, aby se s nimi seznámily. Cyklistickou helmu, podsedák do auta, chrániče na kolena a lokty, reflexní pásky, odrazky, svítilnu na kolo, pumpičku na kolo, láhev na pití na kolo, autolékárničku (prázdnou), panenku, sešivačku, izolepu, hrneček. Povídáme si, k čemu tyto předměty slouží. Posléze si s nimi zahrajeme „na schovávanou“.

PRŮBĚH AKTIVITY

Děti sedící v kruhu nejprve poznávají předměty a určují jejich funkci. Dozívají se, které z nich zvyšují bezpečnost v dopravě. Když umí všechny věci pojmenovat, dáme předměty mimo kruh. Doprostřed kruhu vybereme pouze pět z nich. Dobrovolník se seznámí s pěticí předmětů, pak odchází za roh nebo mu zavážeme oči. Další z dětí schová jeden z předmětů pryč. První pak hádá, který předmět z pěticí chybí. Když uhádne, musí říci, k čemu daný předmět slouží. Hra pokračuje a opakuje se. Na závěr hry si řekneme, proč je důležité se chránit a chovat se tak, abychom předcházeli zraněním. Proč je důležité dbát na své zdraví a chovat se tak, abychom neohrožovali ani naše zdraví, ani zdraví ostatních lidí kolem nás.

POMŮCKY

Cyklistická helma, podsedák do auta, chrániče na kolena a lokty, reflexní pásky, odrazky, svítilna na kolo, pumpička na kolo, lahev na pití na kolo, autolékárnička (prázdná), panenka, sešivačka, izolepa, hrneček. Šátek na zavázání očí.

POZNÁMKA Z PRAXE

Tuto aktivitu můžeme s dětmi hrát v menších skupinkách, u stolku. Můžeme ji aplikovat i individuálně.

PŘECHÁZÍM SILNICI

CÍL DV

Seznámení dětí s pravidly přecházení místní komunikace přes přechod pro chodce.

CHVILKA PŘED AKTIVITOU

I když chodíme v doprovodu rodičů nebo s dospělými lidmi, musíme se učit přecházet silnici tak, abychom ji později zvládli přejít sami. Přestože jdeme s maminkou, musíme se dobře rozhlédnout. Jdeme-li v doprovodu, je dobré se držet s dospělým za ruku a v žádném případě nevbíhat do silnice. Tu přecházíme vždy s pečlivým rozhlédnutím, a když ji přecházíme, neustále sledujeme levou i pravou stranu. Přes silnici nikdy neběháme. Po celou dobu přecházení sledujeme provoz kolem sebe.

PRŮBĚH AKTIVITY

Aktivita probíhá na dopravním hřišti. V případě, že nemáme k dispozici dopravní hřiště, můžeme vyznačit fiktivní silnici v prostoru před školou – křídou na pevný podklad nebo provázkem na posečené trávě. Popřípadě můžeme volit bezpečnou komunikaci v pěší zóně. Na ní vyznačíme přechod pro chodce, v případě dopravního hřiště probíhá nácvik přímo v místě přechodu pro chodce. Děti shromáždíme do zástupu před přechodem. Povíme si, že pokud máme možnost přecházet po přechodu, budeme ho vždy využívat. Je důležité vědět, že chodec nemá na přechodu pro chodce před auty absolutní přednost. Proto se vždy musíme dobře rozhlédnout a teprve až jsme si jisti, že nám nehrozí nebezpečí, můžeme vstoupit do vozovky. Nejprve se rozhlížíme vlevo, poté vpravo. Pokud se k nám ani z jedné ze stran neblíží vozidlo, podíváme se znovu vlevo a můžeme přecházet. Přecházíme rychle a neustále přitom sledujeme, jestli se k nám neblíží nebezpečí. Na silnici se nezastavujeme. Děti samostatně a potom ve dvojici zkouší přecházet přes přechod. Rozhlédnou se vlevo, vpravo, vlevo a rychle přecházejí. Po splnění úkolu čekají na chodníku na další dvojici a sledují, jak jejich kamarádi zvládají úkol. Když přejdou všechny děti, popovídáme si o tom, co jsme dělali a jaká jsme dodržovali pravidla. Pak ještě 2x přechod přejdeme všichni dohromady v zástupu, v doprovodu paní učitelky a připomeneme si, že přechod přecházíme vždy rychle a bez zastavení.

POMŮCKY

Dopravní hřiště nebo pomůcky na vyznačení silnice a přechodu – provaz, kolíky, křída.

ÚKOLY PRO DĚTI VE VĚKU 3 – 4 LET

Z praxe vyplynulo, že aktivity dané týdenním plánem by v případě smíšeného kolektivu s přítomností dětí od 3 do 4 let měly být doplněny o jednodušší aktivity, kde se budou realizovat především děti nízkého věku. Následný sled aktivit je rozdělen na 5 témat dle týdenních plánů, mohou se však kombinovat nebo realizovat samostatně.

1. týden – Doprava a dopravní prostředky

Nakládání kostek na nákladní vozidlo

Kultivuje jemnou motoriku. Děti nakládají kostky na nákladní auto (hračka) a vozí je na místo vykládky materiálu. Při skupinové práci buduje komunikaci s vrstevníky a prohlubuje prosociální chování.

Stavba silnic

Děti individuálně nebo v menší skupině stavějí z kostek silnice. Stavějí rovné i různě tvarované linie z kostek, ke kterým mohou budovat i další stavby, jako jsou parkoviště, mosty atd. Při skupinové práci buduje komunikaci s vrstevníky a prohlubuje prosociální chování.

2. týden – Dopravní značky

Třídění kostek dle tvarů

Klasickou dřevěnou stavebnici děti třídí na kostky dle barev, poté ji mohou třídít na kostky stejných tvarů – válce, krychle, kvádry, kužele.

Obtiskávání tvarů z brambor

Z brambor vytvoříme razítka. Překrojíme bramboru na polovinu, zařizneme do ní cukrářskou formičku ve tvaru kruhu, trojúhelníka nebo čtverce. Okolí vykrajovačky ořízneme nožem. Vzniklé razítko děti máčí do barev a na papír tisknou barevné tvary.

Poznávání barev na dopravních značkách

Dětem ukážeme dopravní značky a individuálně s nimi probíráme jejich barvy, popřípadě tvar.

3. týden – Pěšky po ulici

Poznávání barev ze semaforu

Děti poznávají rozdíl mezi červenou, zelenou a žlutou barvou. Vybarvují obrázek semaforu a poznávají další věci, které mají totožnou barvu. Jednotlivé předměty buď jmenují, nebo je ukazují ve třídě.

Poznávání předmětů denní činnosti v kombinaci s reflexními prvky

Dětem předložíme reflexní prvky v kombinaci s dalšími předměty. Jednotlivé předměty pojmenujeme a povídáme si, k čemu slouží.

Pokus s reflexní vestou

Ve tmavém koutě svítíme baterkou na reflexní vestu a sledujeme, jak svítí. Děti si mohou vesty obléknout a učitel je může vyfotit s bleskem. Reflexní pruh je na fotce velmi výrazný. Dětem fotku prezentujeme a vysvětlujeme, že když na něho svítí světlo, září do dálky.

4. týden – Pozor, jedu!

Omalovánka dopravních prostředků

Děti poznávají dopravní prostředky a vymalují je.

Hledání půlek kartiček, které k sobě patří.

Obrázky č. 62 z Přílohy II rozstříháme na poloviny, zamícháme. Děti hledají obě půlky a obrázek sestavují a pojmenují, co je na něm znázorněno.

Autobus
Trolejbus
Vlak
Auto

Dítě v autosedačce
Sanitka
Děti na hřišti
Děti na písku

5. týden – Dítě záchranář

Hledání kartiček, které k sobě patří.

Kartičky č. 61 z Přílohy II o výšce 10 cm mají své dvojice. Děti je hledají a komentují, proč spolu tyto dva obrázky souvisí.

Hřiště – míč
Silnice – auto
Vlak – nádraží
Tma – reflexní vesta

Kolo – helma
Autobus – sezení na sedadle
Honzík z auta – Honzík v sedačce
Sanitka – 155

Oblékání panenky

Můžeme použít buď klasickou panenku s oblečky, nebo vystřihovánku. Dítě se nenásilnou formou učí poznávat tvary částí lidského těla a nepřímo se je učí pojmenovat. Procvičí i jemnou motoriku.

Hledání barevných čísel

Dětem předložíme různě velká barevná čísla, vystřižená z papíru. Čísla 1-5. Děti je třídí podle barev a nenásilnou formou si všimají jejich tvarů. Vnímají je jako symboly.

POHYBOVÉ HRY

Během pilotního ověřování metodiky bylo zjištěno, že týdenní plány potřebují nutně doplnit o pohybové hry, které dětem umožní aktivní relaxaci a uvolnění a nastartují tak znovu myšlení a chuť k dalšímu vzdělávání. Pohybové hry jsou připraveny ke každému tématu, mohou se však s dětmi realizovat i mimo tyto plány nebo se různě kombinovat.

1. týden – Doprava a dopravní prostředky

Nákladní auta

Na koberec vysypeme houbičky na nádobí nebo větší plastové kostky ze stavebnice. Děti představují nákladní auta. Postaví se do pozice raka (dlaně a chodidla na zem, zadek se drží vzhůru). Nakládají na břicho po jedné kostce a vykládají je na určené místo. Nosit více kostek než jednu, je zakázáno. Kostku si mohou dát pod tričko, aby jim nepadala. Děti mezi sebou nezávodí, pracují ve skupině. Hru můžeme ztížit tím, že chlapci budou sbírat modré a žluté kostky, děvčata červené a zelené.

Semafor

Semafor pro vozidla má tři barvy. Červená znamená „stůj“, žlutá „pozor“, zelená „volno“. Děti představují auta. Drží v ruce pomyslný volant a mohou u hry dělat zvuk auta. Učitelka ukazuje barevné papíry. Na červený signál děti stojí v pozoru a nedělají žádný zvuk. Na žlutý signál děti běží na místě a vytváří zvuk startujícího auta. Na zelený signál děti běhají. Učitelka mění barevné signály v pořadí: červená – žlutá – zelená – žlutá – červená. Změnu signálu neoznamuje, děti si změnu hlídají samy.

Tanec – „Mašinka“

Na písničku „Jede, jede mašinka“ se děti zapojí do zástupu a v rytmu jedou po třídě. Různě zatačí, projíždí kolem překážek. Dvě děti nebo dítě s učitelkou mohou spojenýma rukama vytvořit tunel, pod kterým mašinka projíždí.

2. týden – Dopravní značky

Na značky

Děti běhají do rytmu hudby. Při zastavení hudby ukážeme vytištěnou dopravní značku. Pokud má tvar kruhu, děti sepnou své ruce do kruhu před sebou. Pokud má tvar trojúhelníka, vytvoří z rukou stříšku nad hlavou. Pokud má tvar čtverce, lehnou si na záda a dají ruce a nohy nahoru tak, aby vytvořily ze svého těla hranatý rám. Hudba se opět pouští a děti běhají. Aktivitu opakujeme s 10 značkami.

Dopravní policista

Děti představují auta. Běhají po čtyřech. Nelezou kolena po zemi. Jedno z dětí je dopravní policista a honí ostatní. Musí skákat snožmo, nesmí běhat. V ruce má červený terčík „stop“. Pokud se terčíkem dotkne auta, stane se z něho garáž. Stoupne si a rozkročí nohy. Garáž může do hry vrátit jiné auto, které projede garáží (projede mezi nohama dítěte).

3. týden – Pěšky po ulici

Vpravo, vlevo

Pouští se hudba, děti běhají do rytmu. Na zastavení hudby dáváme dětem úkol na orientaci v prostoru – vpravo, vlevo. Zvedni levou ruku, zamávej pravou rukou, postav se na pravou nohu a levou zvedni do výšky, levou rukou pohlad' po hlavě svého kamaráda atd.

Semafor pro chodce

Semafor pro chodce vydává zvuky pro nevidomé. Při signálu červeného panáčka „stůj“ semafor ťuká pomalu. Při zeleném signálu „volno“ ťuká rychle. Učitelka střídavě ťuká ozvučnými dřívky pomalu a rychle a děti mění rychlost svého pohybu. Na rychlé ťukání se pohybují rychle, neběhají. Na pomalé klepání stojí v pozoru a nepřechází.

4. týden – Pozor, jedu!

Projed' auto tunelem

Děti se postaví do stoje rozkročného do zástupu. Poslední dítě v zástupu se ptá prvního: „Haló, haló kdo je tam, že já se tam podívám“. První mu odpovídá „Pojed' auto rychle sem, projed' rychle tunelem“. Poslední dítě proleze tunelem nohou a stává se prvním. Hra se opakuje, dokud se všechny děti nevystřídají.

Cestou do garáže

Na koberec rozmotáme 3 klubíčka (různé barvy). Jejich vláknem vytvoříme 3 zamotané cesty, které povedou do „garáže“. Děti jednotlivě postupují po vlákně klubíčka až do cíle. Hrají vždy 3 děti najednou, ostatní fandí. Můžeme trénovat i rychlost.

5. týden – Dítě záchranář

Hra na čísla

Dětem ukazujeme čísla z Přílohy II. Skupina dětí číslo poznává, poté přichází úkol.

1 = schoulej se v jedno klubíčko, 2 = chyt' se za ruku s kamarádem a vytvoř dvojici, 3 = udělej 3 dřepy s výskokem, 4 = vytvoř skupinu o 4 dětech, 5 = pětkrát vyskoč na pravé noze, 6 = udělej 6 dřepů s rukama vpřed, 7 = vyskoč sedmkrát snožmo, 8 = vytvoř skupinu, kde bude celkem 8 nohou, 9 = ukaž devět prstů, 10 = desetkrát si lehni a vstaň. Nakonec si všechny děti sednou do tureckého sedu a nejstarší dětí všechny děti spočítá.

Hledej číslo 155

Děti odvedeme do umývárny nebo do šatny. Mezitím po třídě schováme kartičky s napsaným číslem 155 a s dalšími čísly: 115, 551, 151, 110, 015. Děti hledají kartičky a třídí je na „155“ a „ostatní“. Společně spočítáme, kolik bylo kartiček s číslem 155.

Kde mám na těle?

Pouští se hudba, děti běhají po čtyřech nebo napodobují chůzi kačenek. Na zastavení hudby učitelka dává úkoly, aby děti ukázaly, kde mají na těle. Děti se rychle postaví a ukazují na sobě (oči, ústa, tváře, nos, hlava, pata, břicho, stehna, kolena...)

PRACOVNÍ LISTY

Pracovní listy k jednotlivým týdnům slouží k procvičení jemné motoriky, individuální práci dítěte a v neposlední řadě i zopakování informací, které dítě nabylo při řízené činnosti. Pracovní listy jsou přiloženy fyzicky zde v Příloze I, k rychlému kopírování, dále na přiloženém CD, aby je bylo možné tisknout i ve formátu A3. Tyto pracovní listy nejsou přímo zakomponovány do týdenního plánu, slouží jako doplněk k činnostem.

Práce s pracovními listy:

1. týden – Doprava a dopravní prostředky

Auto – jednotažka – tématicky zapadá mezi dopravní prostředky, kultivuje jemnou motoriku. Po vypracování úkolu se děti můžeme dotazovat, jestli jezdí autem a kam, popřípadě jaké znají bezpečnostní zásady pro jízdu autem.

Dopravní prostředky - Děti vybírají z obrázků dopravní prostředky a kroužkují je. Všechny vybarví. Posléze mohou vyprávět, jestli s těmito dopravními prostředky již cestovaly a kam, popřípadě jestli s nimi cestují často nebo sporadicky.

2. týden – Dopravní značky

Popletené značky – děti si prohlédnou barevný list s popletenými značkami. Umí poznat, které značky jsou správně a které jsou špatně? Pokud je úkol příliš těžký, můžeme jim pomoci ukázáním správných obrázků jinde, které následně porovnájí s obrázky v pracovním listě. Pracovní list kultivuje zrakovou paměť. Dítě v tento okamžik nepotřebuje znát, co která značka znamená. Následně se děti můžeme dotazovat, jaké mají značky tvary a jaké jsou na nich barvy. Kde značky stojí a pro koho jsou určeny.

Tvary – na pracovním listě jsou znázorněny předměty a tvary. Děti tužkou spojují tvary s předměty, které mají shodný tvar. Obrázky vybarví. Pracovní list se zaměřuje na předmatematické dovednosti.

3. týden – Pěšky po ulici

Semafor – z nabídky vybírají semafor, který má správné barvy, které jsou řazeny ve správném sledu. Správným řešením je červená – žlutá – zelená. Děti se ptáme, co která barva signalizuje a jaká pravidla při tomto signálu musí vozidla dodržet. Červená – stůj, žlutá – pozor, zelená – volno (jedeme). Ve druhé části pracovního listu děti zakroužkují, pro které dopravní prostředky je tento typ semaforu určen. Děti by si měly uvědomit, že tento semafor je určen pro vozidla. Semafor pro chodce má pouze dvě barvy – červenou a zelenou.

Přechod pro chodce – děti vymalují obrázek dětí, které přechází přechod. Správně vybarví, že na semaforu pro chodce v době jejich přecházení svítí zelený signál. Vedle stojí zebrá. Ptáme se dětí, jestli ví, že přechodu pro chodce se lidově říká zebrá, díky bílo-černým pruhům, ze kterých je přechod pro chodce utvářen.

4. týden – Pozor, jedu!

Poznám nebezpečí – děti zeleně vybarví situace, které jsou bezpečné. Červeně naopak situace, kde hrozí nějaké nebezpečí. Mezi nebezpečné situace patří: jízda dětí v autě bez autosedaček, hra na chodníku vedle silnice, jízda na kole bez helmy, běhání po autobuse.

Ve vlaku – děti porovnávají dva obrázky, kde je 10 rozdílů. Jeden z obrázků pak vymalují. Obrázek pak popisují a kultivují řečové schopnosti. Osvěžují si informace o slušném chování ve vlaku.

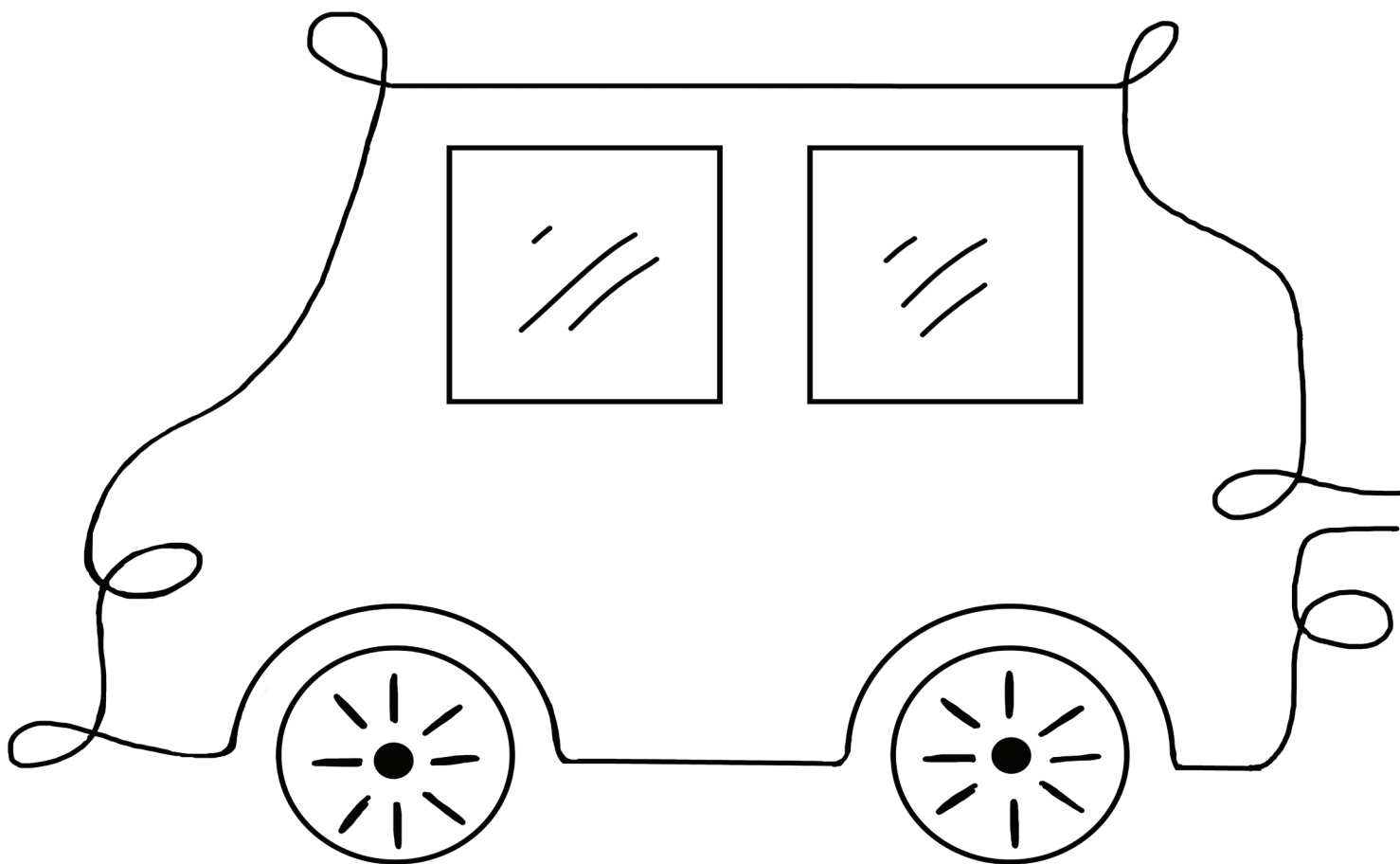
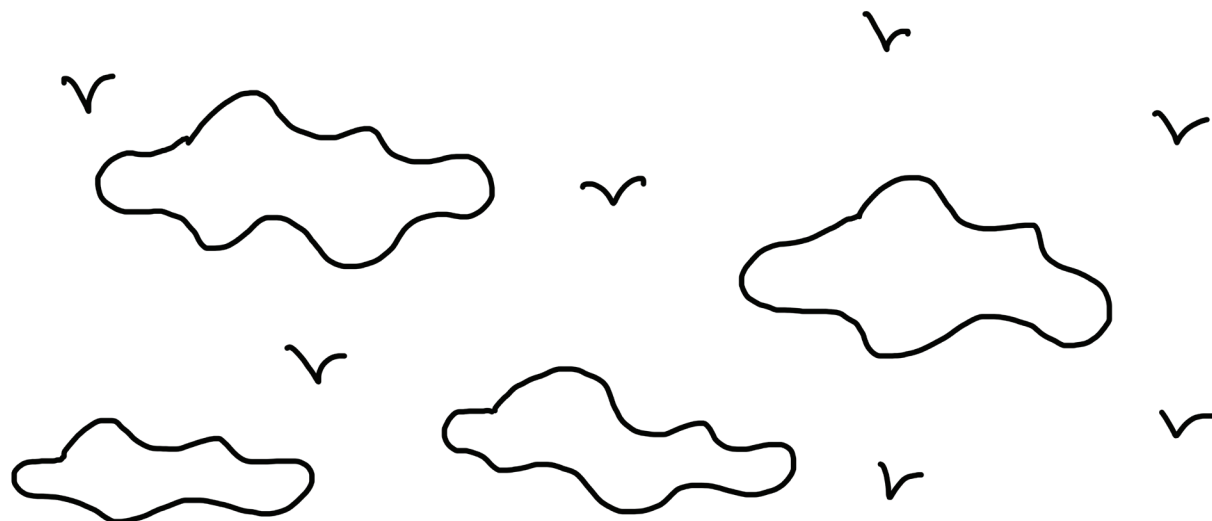
5. týden – Dítě záchranář

Voláme sanitku! – v první části listu děti hledají správné číslo 155, kterým mohou přivolat v případě nutnosti pomoc. V druhé části pracovního listu mají děti za úkol čarou spojit obrázky tak, jaká je jejich časová posloupnost. Nakonec děti obrázky mohou vymalovat.

Oblékni kluka – děti si opakují důležitost reflexních prvků. Učitelce reflektují své zkušenosti s používáním těchto bezpečnostních pomůcek. Vysvětlují pojem „snížená viditelnost“. Vybarvují obrázek chlapce, pojmenují části jeho těla. Vymalují jeho oblečení, včetně reflexních prvků a obrázky vystříhnou. Vystřižené obrázky jsou skládkou pro další hru.

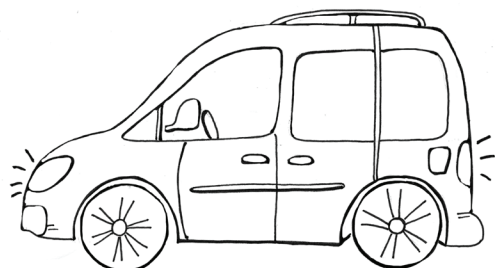
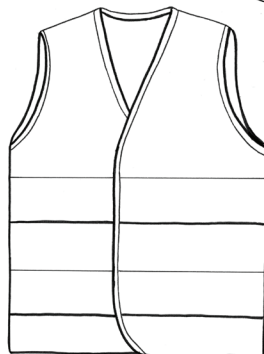
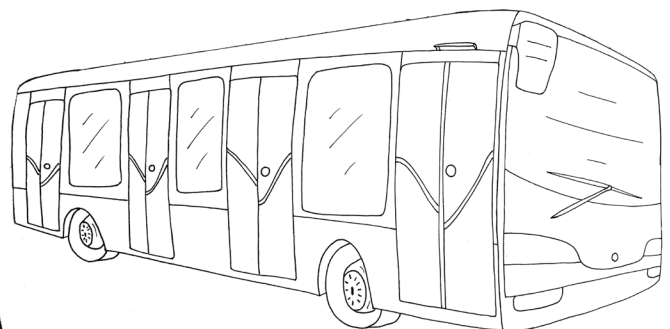
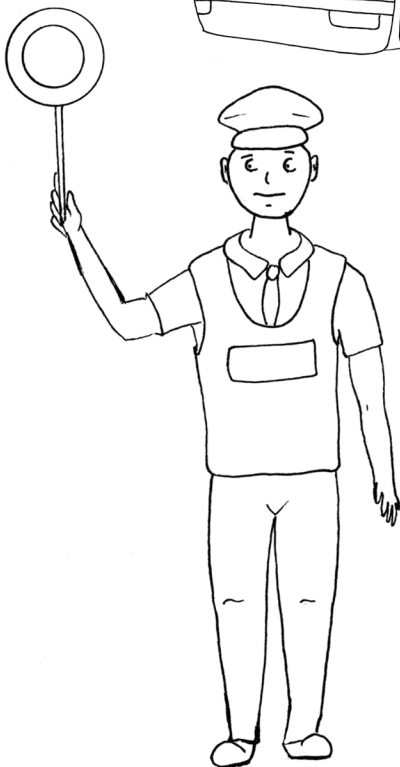
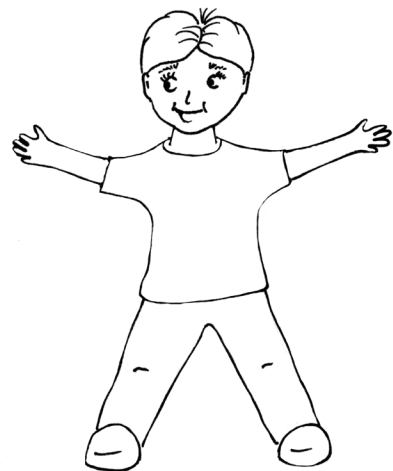
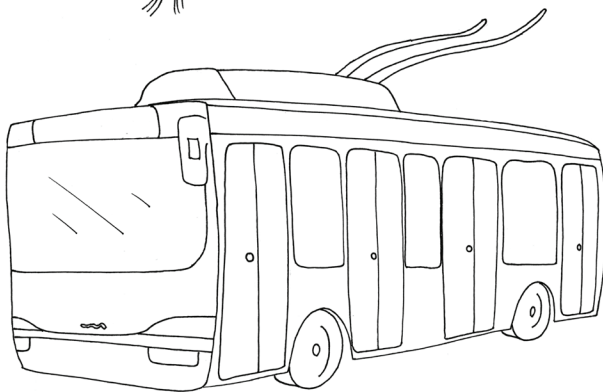
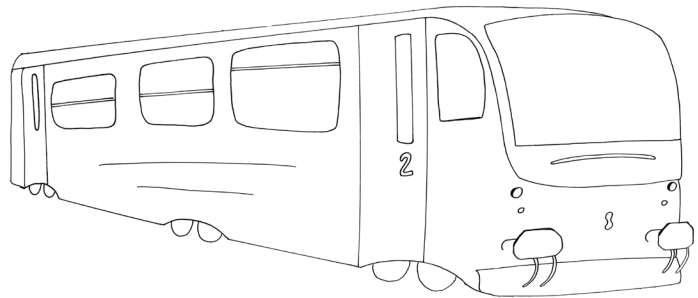
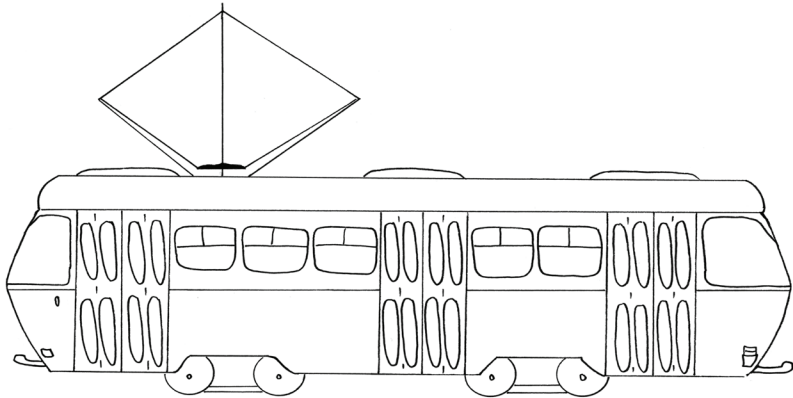
Auto

Třikrát obtáhni autíčko jedním tahem a celý obrázek vybarvi.

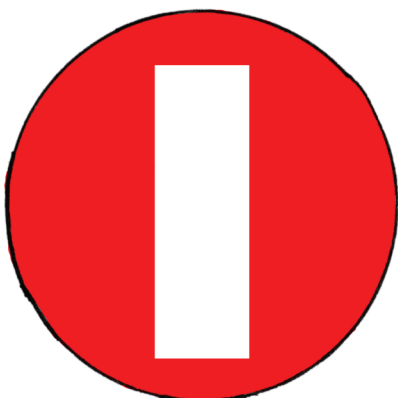
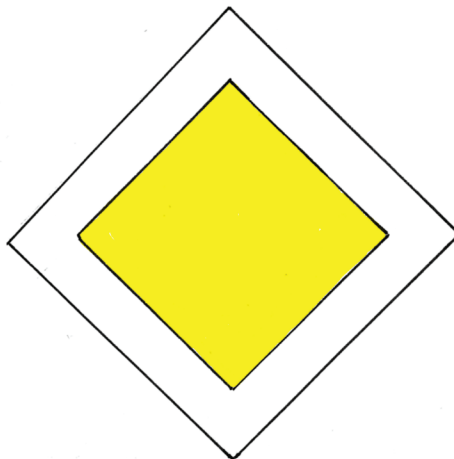
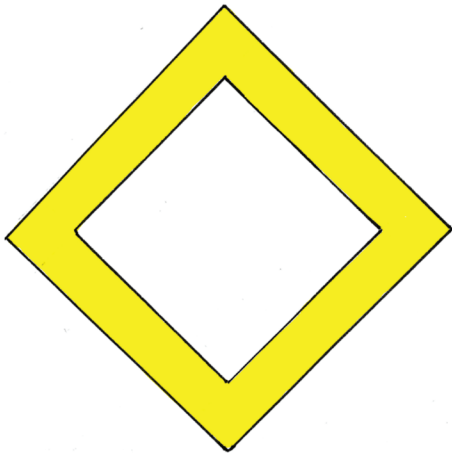
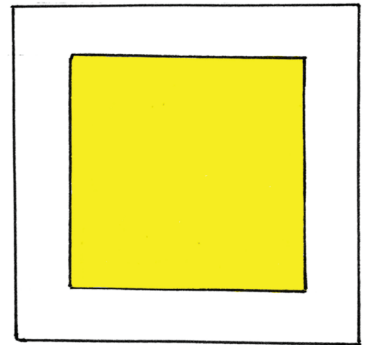
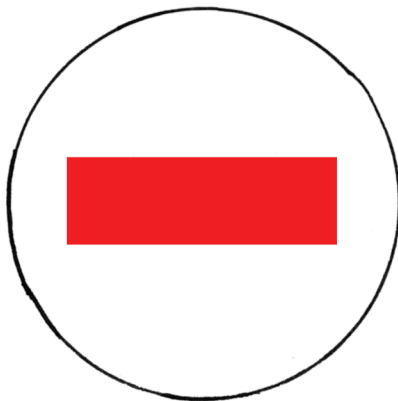
Dopravní prostředky

Vyhledej na obrázcích dopravní prostředky a zakroužkuj je.

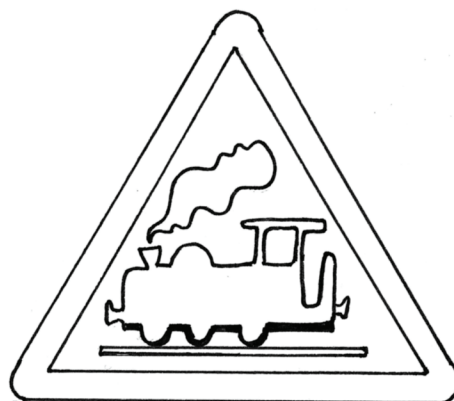
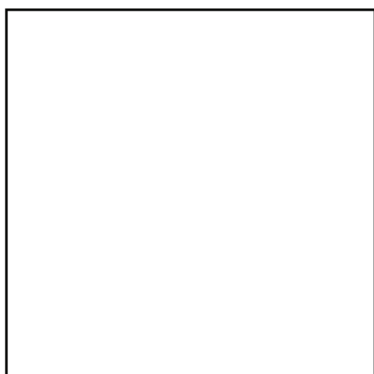
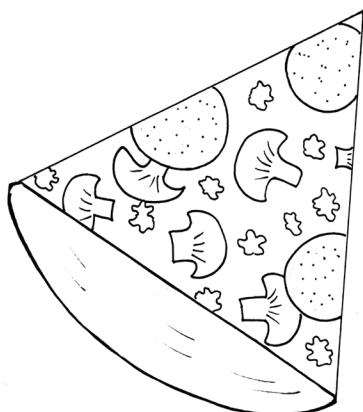
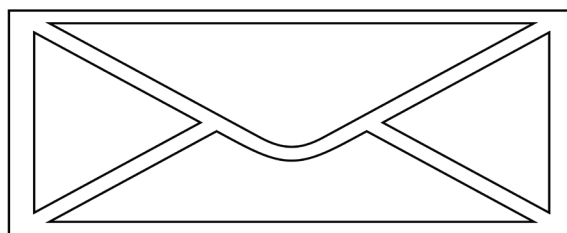
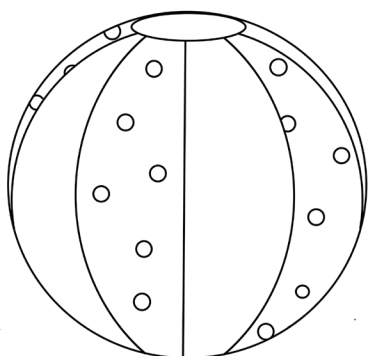
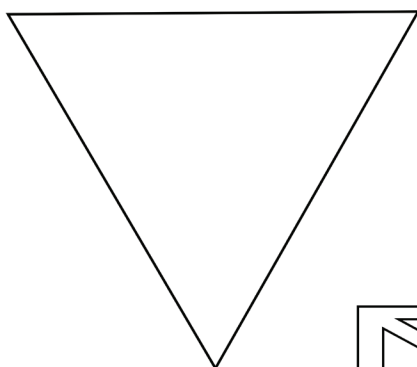
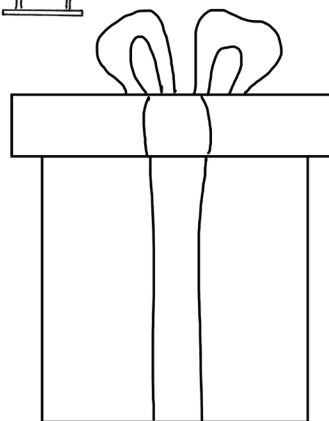
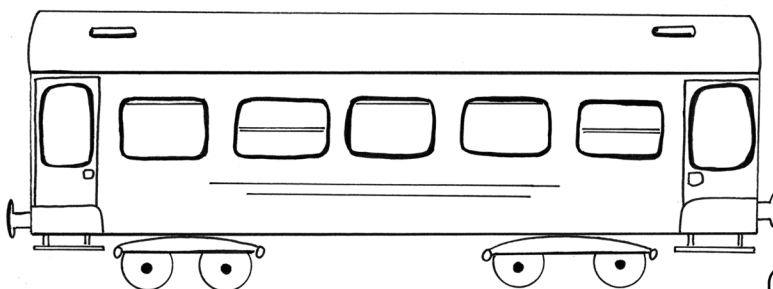
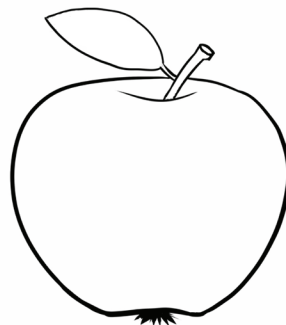
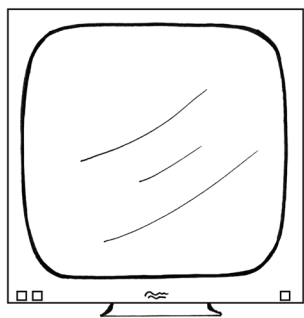
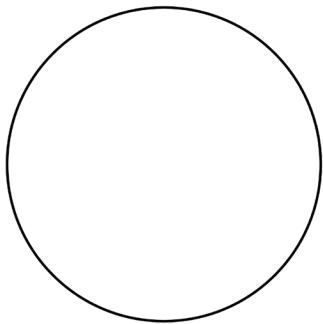
Popletené značky

Zakroužkuj značky, které jsou na obrázcích znázorněny dobře.

Tvary

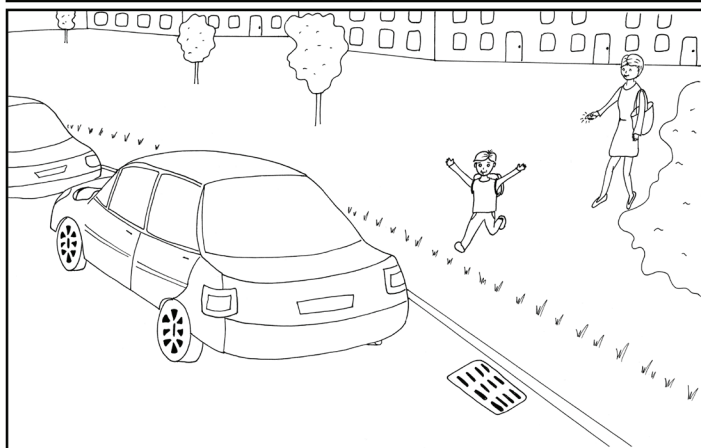
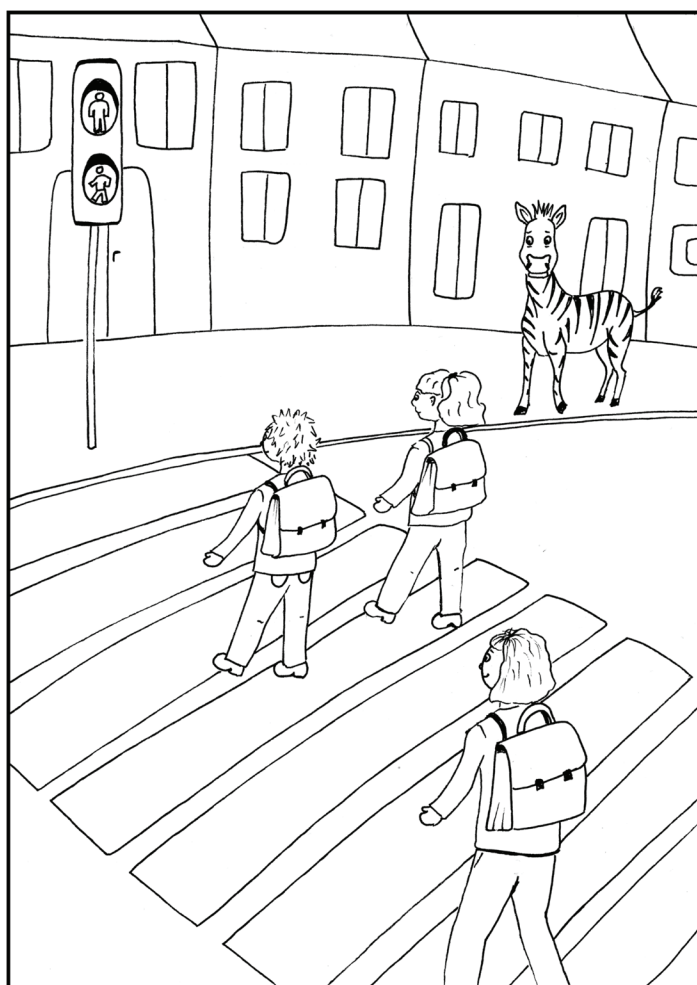
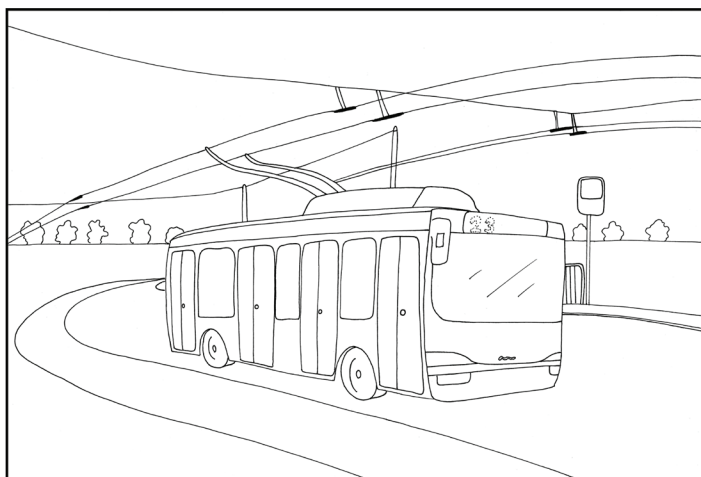
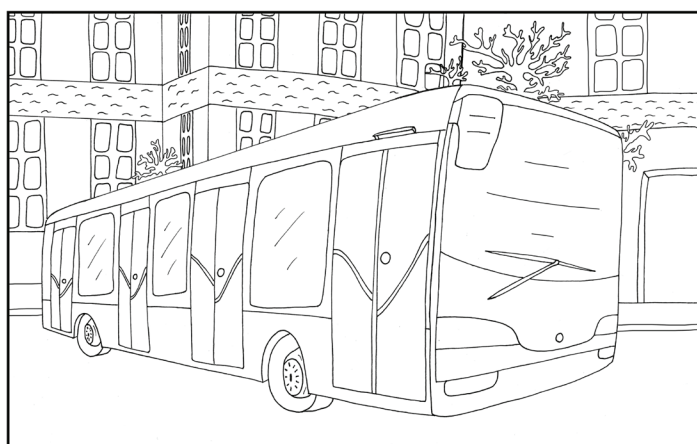
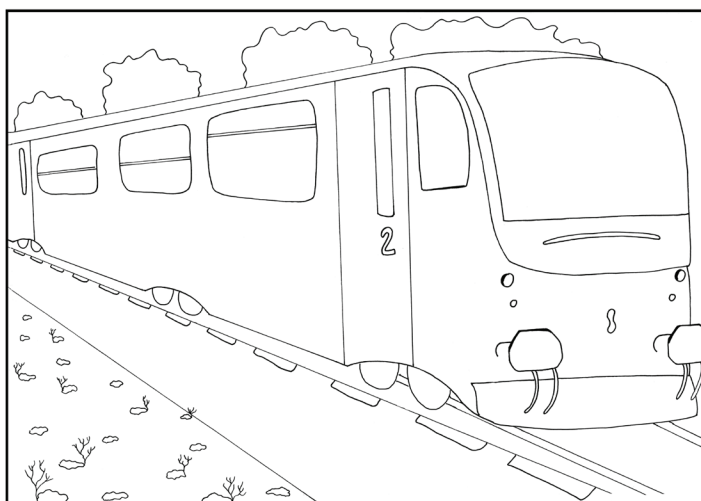
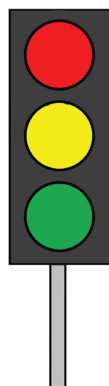
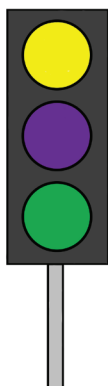
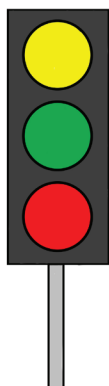
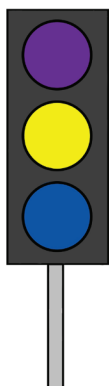
Spoj tvary s předměty, které mají podobný nebo stejný tvar

Semafor

Poznáš, který semafor ukazuje správné barvy? Zakroužkuj ho.

Potom urči, kdo/co se tímto semaforem musí řídit. Správné obrázky vymaluj.

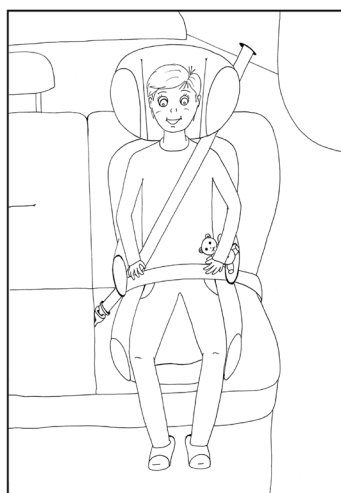
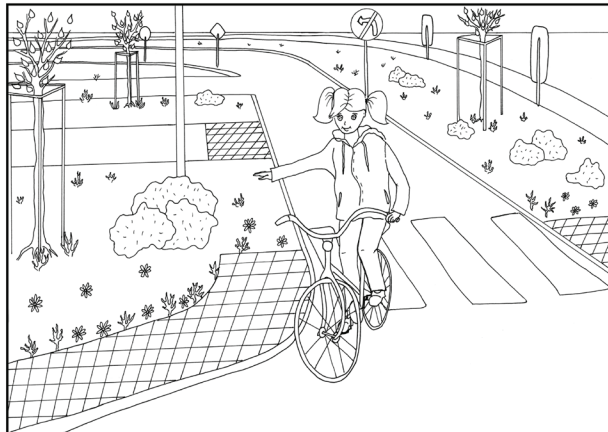
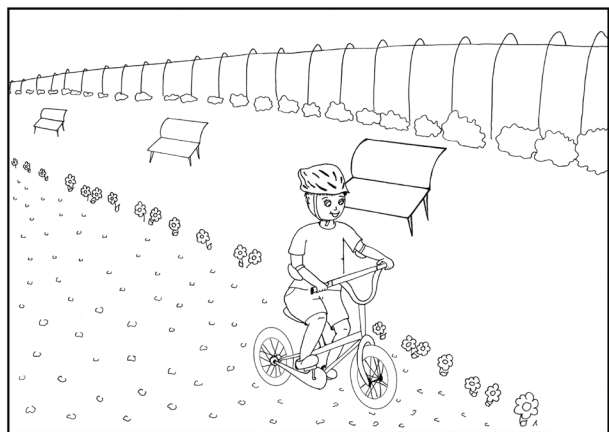
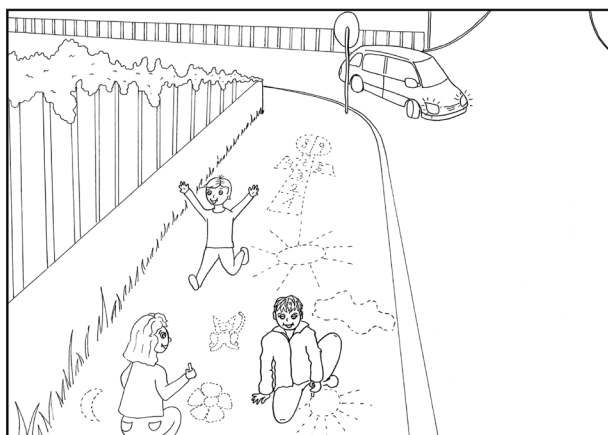
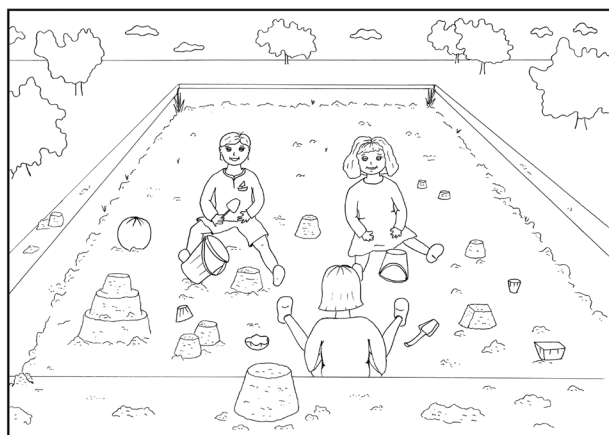
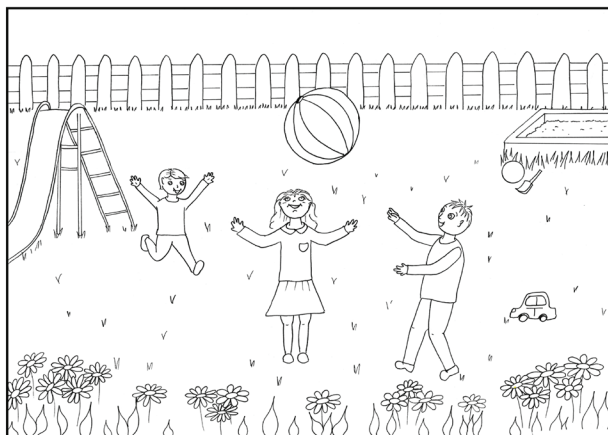
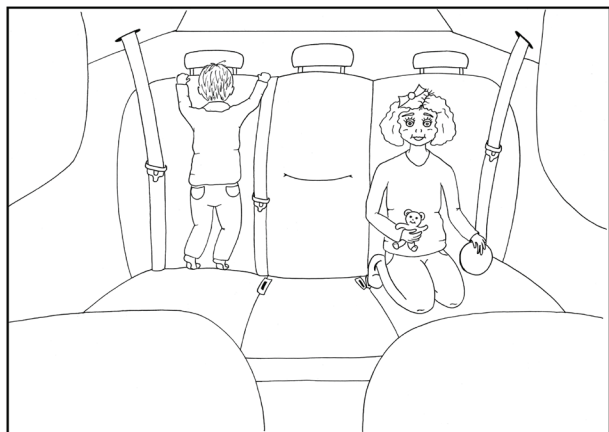
Přechod pro chodce

Jak se hovorově říká přechodu pro chodce? Vybarvi panáčka, který bude svítit v době, kdy děti přecházejí přes přechod. Celý obrázek vymaluj

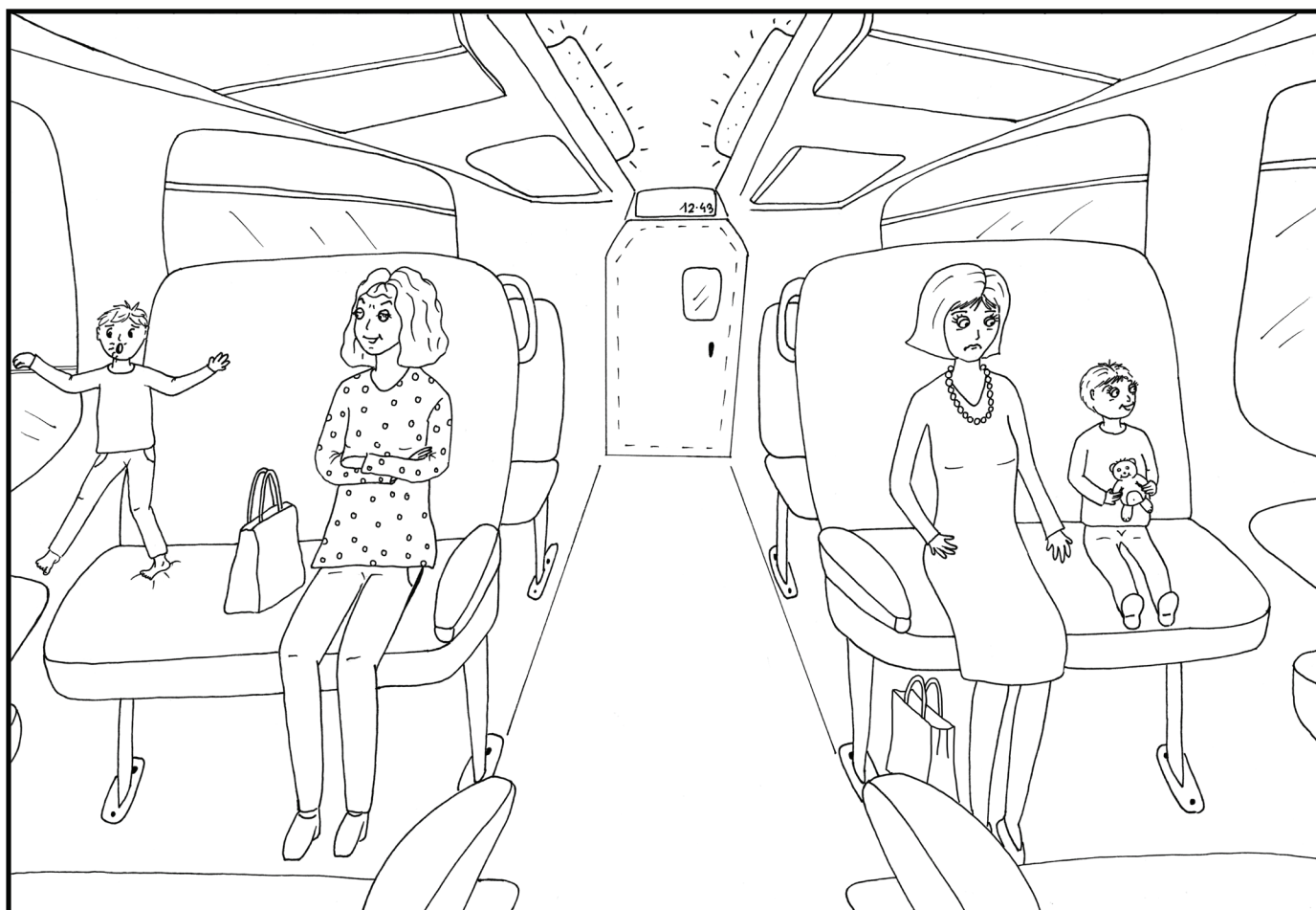
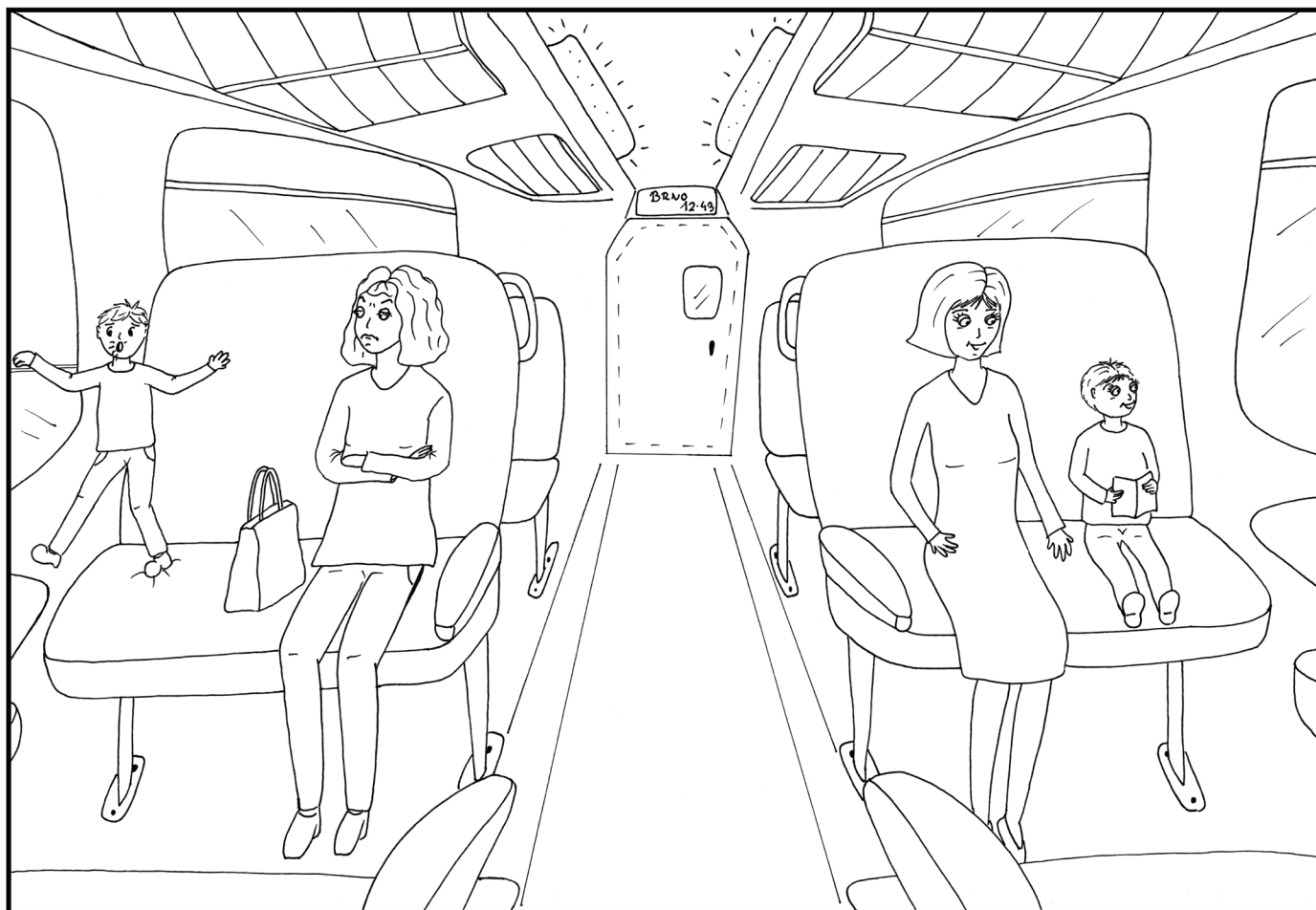
Poznám nebezpečí

Prohlédni si obrázky. Červeně vybarvi ty, kde je zachycena nebezpečná situace, zeleně vybarvi ty, kde nikomu nic nehrozí.

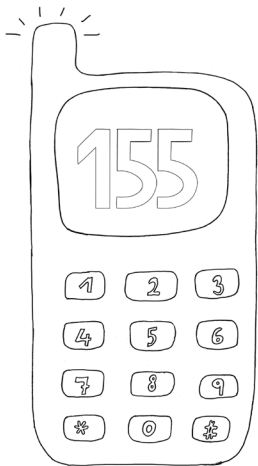
Ve vlaku

Poznáš 10 rozdílů mezi obrázky? Vyznač je a jeden z obrázků vymaluj.

Voláme sanitku!

Najdi mezi čísla správné telefonní číslo, kterým lze přivolat první lékařskou pomoc. Prohlédni si obrázky a čárou je spoj tak, aby vytvořily příběh.

015

115

511

151

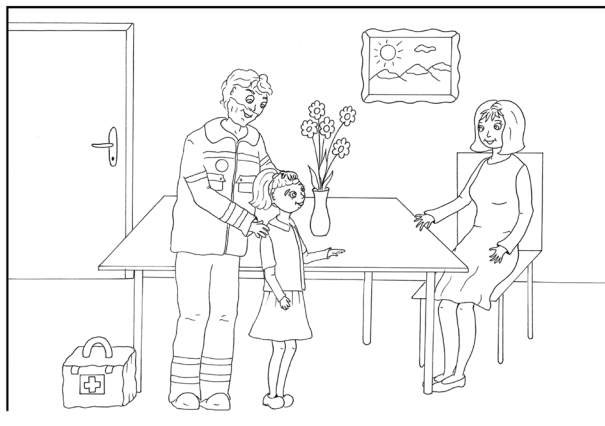
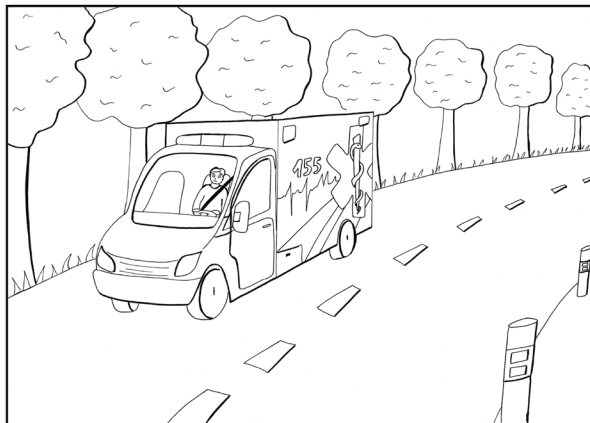
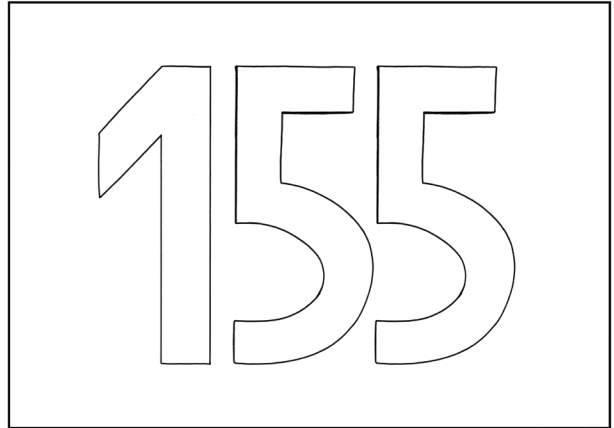
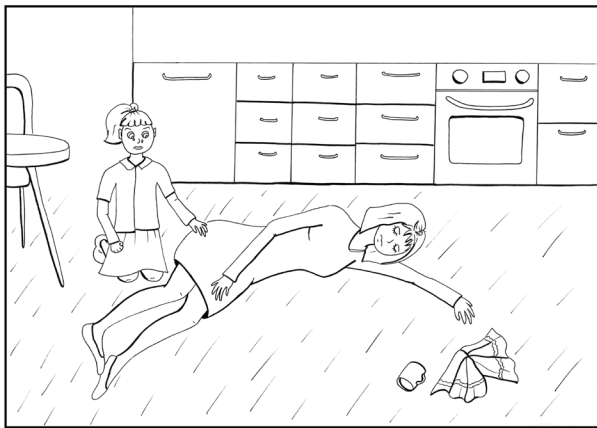
551

155

150

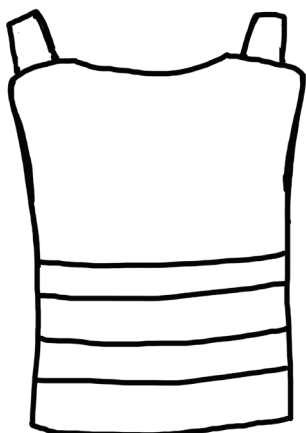
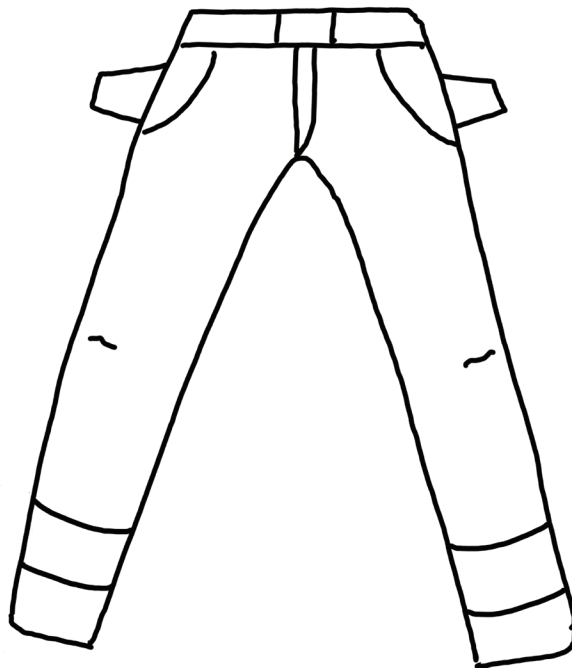
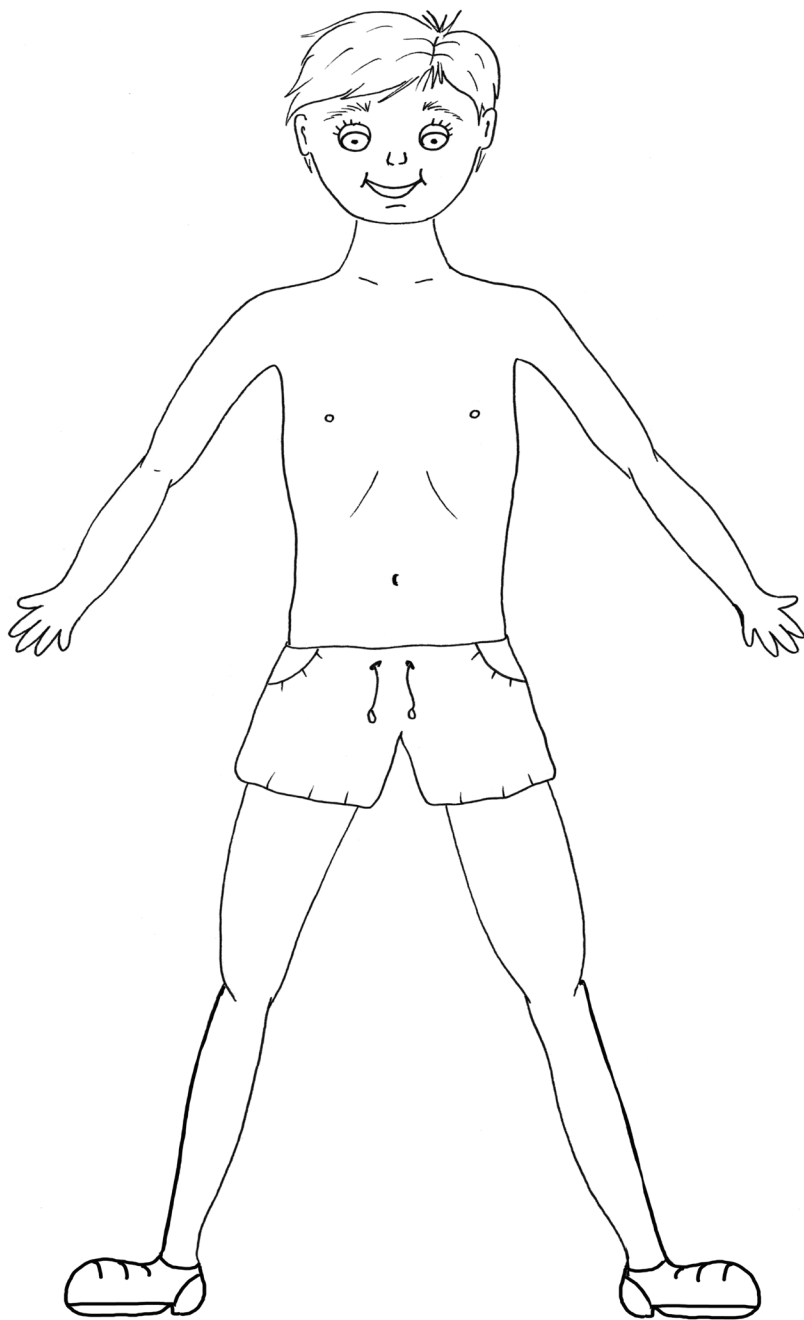
105

100

Oblékni kluka

Vymaluj chlapce a pojmenuj části jeho těla. Potom vymaluj oblečení, vystříhej a kluka oblékni. Poznáš, které z předkreslených prvků jsou reflexní? Proč je důležité nosit při snížené viditelnosti reflexní prvky na oblečení?

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.
Líšeňská 33a
636 00 Brno
www.cdv.cz

